

Täysistunto

Torstai 16.12.2021 klo 10.00—20.38

3.7. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Puhemies Anu Vehviläinen: Arvoisat edustajat. Meillä työ vielä jatkuu, vaikka tässä joulua toivoteltiin. Pyydän todellakin niitä edustajia, jotka eivät jää tähän työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan keskusteluun, poistumaan hissukseen täältä salista.

Nyt jatketaan päiväjärjestyksen 3. asian käsittelyä. Esitellään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 32.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 2 tuntia. — Keskustelun aloittaa jaoston puheenjohtaja, edustaja Filatov.

Keskustelu

17.01 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Kyseessä on siis työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala, ja niin kuin huomaatte, minä en ole edustaja Savio vaan tuuraan häntä hänen pyynnöstänsä, koska hän ei tänään päässyt tähän istuntoon.

Jos katsotaan tätä pääluokkaa, niin työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin on suunnattu 267,7 miljoonaa euroa, ja siellä yksi suurimmista uudistuksista on pohjoismaisen työvoimamallin toimeenpano, johon ohjataan 70 miljoonaa euroa, ja tästä osa tulee elpymispanostusten kautta elikkä RRF-rahoituksesta. Tämän mallin tavoitteena on muuttaa muiden Pohjoismaiden tavoin Suomen työvoimapolitiikan suuntaa passiivisesta aktiivisempaan, ja se lisää muun muassa henkilökohtaisia kontakteja. Valiokunta pitää tätä hyvänä, koska uskoo siihen, että yksilöllinen tuki auttaa ihmisiä työllistymään.

Valiokunta katsoo myös, että näissä työllisyyden kuntakokeiluissa, jotka ovat koronan kourissa lähteneet liikkeelle, on hyviä käytäntöjä ja innovaatioita, ja niitä tulisikin kerätä yhteen ja varmistaa, että ne hyvät käytännöt leviävät laajemmalti.

Työvoiman maahanmuuton edistämiseksi hallitus on suunnannut rahaa TE-toimistojen ja Business Finlandin toimintamenoihin ja digitalisaation kehittämiseen yhteensä 2,7 miljoonaa euroa, ja valiokunta pitää tätä hyvänä suuntauksena, koska sen tarkoitus on nopeuttaa työlupaprosesseja. Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä, että näiden tutkintojen vastaavuutta kehitetään ja lisätään täydennyskoulutusmahdollisuuksia maahanmuuttajille, jotta ammattilaisten maahantulo helpottuisi. Valiokunta ylipäänsä pitää tärkeänä sitä, että Suomen pitää olla kaikin puolin houkutteleva paikka tänne tuleville ulkomaalaisille, jotka haluavat tulla töihin, ja meidän koulutuksen, palveluiden ja ilmapiirin pitää olla kunnossa, jotta pärjäämme tässä globaalissa kilpailussa.

No, sitten innovaatiokeskus Business Finlandin toimintamenoihin suunnataan 108,8 miljoonan euron määräraha, ja tästä suurin osa menee Business Finlandin kautta innovaatiotoimintaan ja investointien edistämiseen, yrityksille suunnattuihin kansainvälistymis- palveluihin sekä sitten hanke- ja ohjelmatoimintaan. Valiokunta kannattaa tätä uudistusta,

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

koska innovaatiot ja investoinnit ovat viennin edistämisen kannalta keskeisiä kasvun väyliä.

Suomeen suuntautuvan matkailun edistämiseen esitetään 14,8 miljoonaa, ja tätä valiokunta pitää tärkeänä asiana ja muistuttaa siitä, että kun pandemiasta päästään irti, ihan heti tuo matkailu ei nouse, vaan siinä pitää tehdä määrätietoista työtä.

Sitten jos katsotaan digitalisaation kehittämistä, niin sinne suunnataan 32,9 miljoonaa euroa, ja siitäkin osa tulee täältä RRF-rahoituksesta. Valiokunta pitää tätä digitalisaation hyödyntämistä erittäin tärkeänä. Sitten myös tästä TE-digihankkeesta, jossa TE-palveluiden järjestelmäkokonaisuutta ollaan uudistamassa, uskomme, että sitä kautta voidaan saada paremmat palvelut, ja se voi vaikuttaa myös työvoiman kohtaantoasioihin.

Valiokunta lisäsi kestäväää kasvupolitiikkaa edistäville toimijoille miljoona euroa, missä on kyse yrittäjyyshankkeista sekä sitten viennin edistämisestä ja kiertotaloudesta.

Uudistuminen ja vähähiilisyys: siihen valiokunta on ottanut kantaa, että se on tietenkin kannatettava asia, ja valiokunta painottaa sitä, että Suomen tulee tavoitella tässä uudistamisessa kannustavaa toimintaympäristöä ja luoda kannusteita, investoida ja uudistua, ja meidän tulee lisätä tutkimusta ja kehittämistä ja olla tässä edelläkävijöitä, koska siitä voi tulla meille myös kasvua ja vientiä.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan on suunnattu 475,6 miljoonaa euroa ja 572,5 miljoonaa euroa valtuutta, ja täälläkin osa tulee RRF:n sisältä. Tulevaisuuden talouskasvun ja tuottavuuden nousun kannalta on tärkeää, että me pystymme panostamaan tki-rahoitukseen enemmän kuin nykyisin.

Energiatuki nousi myös esiin, ja siinä on mukana myös EU:n elpymisväline. Tuki kannustaa tekemään uuden teknologian investointeja ja parantaa energiatehokkuutta.

Sitten on tämä, joka äskeisessäkin puheenvuorossa tuli esiin, eli nämä liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkauspisteet, ja sinnekin on tulossa lisää resursseja.

Sitten nostaisin täältä vielä esiin kotouttamiseen liittyvän kannanoton, jossa valiokunta pitää tärkeänä sitä, että kotouttamiseen panostetaan, ja toteaa, että sinänsä rahoitus on vähentynyt. [Puhemies koputtaa] Siitä huolimatta, että pakolaiskiintiötä nostetaan, meidän pakolaisten määrä on vähentynyt, ja sen vuoksi tämä summa on vähentynyt, mutta suhteessa se pysyy samana.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja seuraavaksi ministeri Haatainen.

17.07 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kiitos eduskunnan valiokunnalle, erityisesti valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostolle, syksyn aikana hyvin sujuneesta vuoden 2022 talousarvion valmistelusta. Valtiovarainvaliokunta on osoittanut 40 miljoonaa euroa tärkeäksi arvioimiinsa kohteisiin. Näistä vajaat 1,4 miljoonaa euroa kohdentuu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan. Kiitos näistä kohdennetuista lisäyksistä.

Jatkamme vuonna 22 sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväen yhteiskunnan rakentamista. Koronapandemia on koetellut meitä, ja juuri nyt tautitilanne näyttää jälleen huolestuttavalta. Meidän onkin jatkettava määrätietoisia toimia pandemian taltuttamiseksi.

Edelleen näin vuoden päätteeksi voidaan todeta, että olemme pärjänneet niin talouden kuin sitä kautta työllisyydenkin näkökulmasta oikein hyvin. Hallituksen toimenpitein on tuettu niin yritystoimintaa kuin työllisyyden kehittymistä, rakennettu luottamusta ja tulevaisuudenuskoa. Näillä toimilla on ollut merkittävä vaikutus talouden ja työllisyyden po-

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

sitiiviseen kehitykseen. Loppuvuoden aikana työllisyys on kehittynyt suotuisasti. Lokuun lopussa TE-toimistoissa ja kuntakokeiluissa oli yhteensä 259 000 työtöntä työnhakijaa. Tämä on 50 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Suunta on oikea ja näkymät vuoden takaiseen verrattuna positiivisemmat. Olemme hyvässä vauhdissa kohti 75 prosentin työllisyysastetta. Työllisyyttä parantavilla toimillamme olemme tukeneet tätä kehitystä.

Samanaikaisesti työmarkkinoilla avointen työpaikkojen määrä on kasvanut ja useat toimialat ja yritykset kärsivät työvoimapulasta. Lokakuussa avoimia työpaikkoja oli lähes 70 000 enemmän kuin vuosi sitten. Samoin pitkäaikaistyöttömien määrä on jatkanut kasvuaan. Nämä ovat asioita, joihin tulemme kiinnittämään ja olemme jo kiinnittäneet huomiota. Työllisyyden kasvua tuetaan erityisesti parantamalla työnhakijoiden palveluita pohjoismaiselle tasolle sekä parantamalla työvoiman saatavuutta. Vuosi 22 tulee olemaan uudistusten vuosi.

Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin kautta työnhakija tulee saamaan nykyistä useammin palvelua ja tukea työttömyyden alkuvaiheessa. Tutkimusten mukaan juuri työnhakijan kohtaaminen säännöllisesti, aktiivinen työnvälitys ja työnhaun seuranta lyhentävät työttömyysjaksoja. Aiempaa parempi työnhakijoiden tuki mahdollistuu lisäresursseilla, joita ensi vuonna tulee TE-toimistoihin 70 miljoonaa euroa. Uuden työvoimapalvelumallin kautta tulemme saavuttamaan ajan kanssa valtiovarainministeriön laskelmien mukaan noin 9 500 lisätyöllistä.

Jatkossa tarjoamme työnhakijoille aktiivisesti aiempaa yksilöllisempiä palveluita ja tukea panostaen samalla digitaalisten palveluiden kehittämiseen. Digitaalisten palveluiden kautta avautuvan Työmarkkinatorin kautta pystymme parantamaan työnantajien ja työnhakijoiden kohtaantoa huomattavasti nykyistä paremmin. Olen varma, että uudistuva digitaalinen työnvälityksen alusta tulee tukemaan työnantajia sopivien osaajien löytämisessä.

Yritysten kasvun edellytykset tulevat vahvistumaan myös nykyistä helpommalla kansainvälisten osaajien rekrytoinnilla. Syksyn aikana käsitellyn ulkomaalaislain muutoksen myötä saamme käyttöömmme myös D-viisumin. Se mahdollistaa erityisasiantuntijoiden ja kasvuyrittäjien sekä heidän perheenjäsentensä nopeutetun maahantuloprosessin.

Satsaamme myös muutoin ensi vuoden talousarviossa työperäisen maahanmuuton prosessin parantamiseen, muun muassa panostamalla Maahanmuuttoviraston digitalisaatioon ja parantamalla ulkomaalaisille osaajille suunnattuja palveluita ja viestintää muun muassa Work in Finland -rakenteen kautta.

Käynnistimme kuntakokeilut tänä vuonna maaliskuun alussa. Kokeiluissa on tehty paljon hyvää työtä. Toimintakulttuurin muutos ja rekrytointiongelmien ovat toki näkyneet tämän toiminnan käynnistymisessä, mutta koko ajan siellä on menty parempaan suuntaan. Kuntakokeiluilla viitoitamme polkua, jota kulkien kuntien roolia työvoimapalveluiden järjestäjinä vahvistetaan, ja kokeilusta saamme paljon oppeja uuden toimintamallin rakentamiseen. [Puhemies koputtaa]

Annoimme syksyllä eduskunnalle [Puhemies koputtaa] esityksen osatyökykyisten työllistymistä edistävistä erityistehtäväyhtiö Työkanava Oy:stä. Uuden yhtiön tehtävänä on työllistää haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia osatyökykyisiä. Pidän tätä uudistusta tärkeänä.

Arvoisa puhemies! Vuonna 22 tulemme siirtymään työllisyydenhoidossa aikaan, joka tuo aiempaa paremmin palvelut työttömien käyttöön.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

17.12 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Haluan ensinnä pyytää anteeksi edustajilta: Joudun poistumaan pikkasen aiemmin, koska tuolla Mannerheimintien toisella puolella on Finlandiatalon 50-vuotisjuhla, ja siellä olisi juhlapuhe odottamassa. Juoksen täältä tukka putkella sinne sitten. [Jari Myllykoski: Voisin tuurata! — Naurua]

Arvoisa herra puhemies! Haluan myös omasta puolestani kiittää niin jaostoa kuin valiokuntaa hyvästä työstä, ja totta kai otamme jälleen kerran kiitollisena vastaan ne rahoitukset, joita valtiovarainvaliokunta on suuressa viisautessaan meille osoittanut.

Puhemies! Näin vuoden lopun lähestyessä voi todeta, että talouden ilmapiiri on tällä hetkellä ennätysellisen hyvä. EU:n talouden luottamus on nyt ollut kuuden kuukauden ajan korkealla tasolla. Suomen talouden luottamusta kuvaava kokonaisindikaattori vahvistui hieman marraskuussa ja oli tammikuusta 85 alkaen mittaushistoriansa korkeimmalla tasolla — siis korkeimmalla tasolla. Tosin on muistettava, että viimeaikaisen pandemiatilanteen heikkenemisen, uusine mahdollisine rajoituksineen sekä variantteineen, talousvaikutukset näkyvät vasta tulevassa talouskehityksessä.

Suomen bkt:n kasvuvauhti on ollut erinomainen: Bkt kasvoi vuoden kolmannella neljänneksellä 4,2 prosenttia vuoden takaisesta. Ensi vuodelle ponnistetaan valtiovarainministeriön arvion mukaan 2,9 prosentin bkt:n kasvuennusteilla.

Myös koko viennin määrä sekä yksityinen kulutus ovat olleet kasvussa, samoin eri päätoimialojen arvonlisäys.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan arvonlisäyksen elpyminen on jatkunut, mutta se jäi kuitenkin selvästi alle pandemiaa edeltäneen vuoden 19 tasosta. Viimeaikaiset uutiset kuitenkin Lapin-matkailun elpymisestä ulkomaisten turistien vedolla ovat hyvin rohkaisevia.

Inflaation kehityksestä kannetaan tällä hetkellä merkittävää huolta monessa maassa, ja täysin perustellusti. Globaalit tuotantoketjut ovat pandemiassa häiriintyneet, ja raaka-aineista ja energiastakin on pula. Kuluttajahinnat ovat kasvaneet myös Suomessa, ja samaan aikaan sitäkin ripeämmin euroalueella. Pörssisähkön kuukausihinta hipoi ennätystä vuoden kolmannella neljänneksellä.

Yritystoiminnan kannalta talouden veto on edelleen vahva. Suomen houkuttavuus start-up-yritysten toimintaympäristönä sai jälleen virtaa onnistuneesti pidetystä Slush-tapahtumasta, joka verkostoi vahvasti suomalaisia yrityksiä maailmankartalle. Woltin myynti ulkomaille ei olisi onnistunut ilman Suomen elinvoimaista ja kannustavaa toimintaympäristöä, kuten yrityksen johtokin on todennut.

Jatkamme vuonna 22 työtä yritysten toimivan toimintaympäristön ja houkuttelevan investointiympäristön eteen. Vuonna 22 annettavalla yrittäjyyden periaatepäätöksellä vahvistamme yritysten luottamusta toimivaan toimintaympäristöön. Samoin lisäämme sillä Suomen houkuttelevuutta kansainvälisille osaajille ja yrittäjille sekä Suomen houkuttelevuutta ulkomaisten investointien kohdemaana.

Alkava vuosi tuo aikanaan tullessaan myös parannuksia investointien edistämisen toimintamalliin. Tätä koskeva valmistelutyö on jo pitkällä, ja uuden toimintamallin kautta tavoitellaan aiempaa vahvemmin ja menestyksekkäämmin strategisesti merkittävien investointien kotiuttamista Suomeen.

22 tuo tullessaan merkittävät lisäpanostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen, määrätietoisien kasvupolitiikan jatkumiseen ja investointiympäristön parantamiseen sekä vihreän siirtymän edistämiseen. Pidämme talouden rattaat rasvattuina ja mahdollistamme siten yritysten investoinnit avainaloille. Nämä investoinnit tuovat työtä ja toimeentuloa eri puolille Suomea.

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

Suomen kestävä kasvun ohjelman painotus on uudistumisessa. Innovaatioihin panostaminen kasvaa vuonna 22. Business Finlandin avustusvaltuus kohoaa reippaasti yli puolen miljardin euron, joka on 40 prosenttia enemmän kuin vuoden 21 varsinaisessa talousarviossa. Tutkimus- ja kehittämisrahoituksen suotuisasta kehityksestä kohti neljän prosentin tavoitetta on huolehdittava myös jatkovuosina. Innovaatioita ruokitaan myös kannustavilla veroratkaisuilla, joita on tarjolla vuonna 22 tutkimusyhteistyökannustimen muodossa.

Vauhditamme kestävä kasvua tukemalla investointeja kestäviin energiaratkaisuihin ja vähäpäästöisiin teknologioihin. Vauhditamme kehitystä vuonna 22 muun muassa 546 miljoonan euron suuruisella energiatuella. Näillä investoinneilla vauhditamme vihreää siirtymää, samoin uuden rakennerahistokauden varoin, joita on kaikkinsa vuonna 22 tarjolla hyviin hankkeisiin noin miljardi euroa. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa herra puhemies! Vuonna 22 panostamme innovaatioihin, investointien vauhdittamiseen ja kestäviin sekä vähäpäästöisiin ratkaisuihin ennennäkemättömällä tavalla. Panostukset ja toimintaympäristöstä huolehtiminen luovat hyvää pohjaa suomalaisille yrityksille menestyä ja suomalaisille yrittää vuonna 22.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt siirrymme debattivaiheeseen, ja pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää vastauspuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Aino-Kaisa Pekonen.

17.18 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Työllisyyden hoito nousee budjetin keskiöön. Hallituksen työllisyyden hoito onkin onnistunut hienosti. Tavoite asetettiin kauden alussa korkealle, ja moni epäili, mahtaako hallitus tavoitettaan saavuttaa, mutta nyt voidaan todeta, että työllisyys on jo ylittänyt pandemiaa edeltävän tason ja nousee edelleen.

Tässä budjetissa on jälleen useita työllisyyttä vahvistavia päätöksiä. Muun muassa rekrytointitukikokeilu on saanut positiivisen vastaanoton yli puoluerajojen, ja kokeilun tavoitteena on madaltaa kynnystä palkata ensimmäinen työntekijä. TE-palveluiden resursseja vahvistetaan, kun pohjoismainen työvoimapalvelumalli otetaan käyttöön ja työperäistä maahanmuuttoa edistetään. Osatyökykyisten työllistymisen edistämiseksi perusteilla on Työkanava Oy, josta ministeri Haatainenkin mainitsi. Tämä esitys ei mahtunut — tai ehtinyt — mukaan tähän budjettiin, mutta valiokunta käsittelee asian heti kevätkauden alkajaisiksi, ja hallitus huomioinee sitten tämän rahoituksen myöhemmin, eikö näin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

17.19 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa velkavuori on kasvanut, ja tulot ja menot ovat kroonisesti epätasapainossa. Hallitus on luvannut julkista taloutta vahvistavia työllisyysuudistuksia. Nyt kuitenkin olemme saaneet lukea ministerin lausuntoja, joissa näitä ehkä vähän vähätelläänkin, ja ei ole sellaista selkeää näkymää. Voitteko varmuudella luvata meille eduskunnassa, että uudistuksia saadaan? Suomi niitä kipeästi tarvitsee.

Sitten tästä kestävästä kasvusta, josta ministeri Lintilä ansiokkaasti jo avasikin keskustelua. Suomessa kestävä kasvun hidasteita ovat muun muassa meidän luvitusjärjestelmämme, joka on hidas ja monipolvinen, samoin kuin osaavan työvoiman saatavuus ja

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

heikko tuottavuuskehitys tällä hetkellä. Nythän parlamentaarinen ryhmä rakensi polkua sinne 4 prosentin tavoitteeseen, mutta se edellyttää hallitukselta toimia. Voitteko luvata, ministeri, että hallitus sitoutuu parlamentaarisen ryhmän polkuun rakentaa Suomesta tutkimuksen ja innovaatioiden [Puhemies koputtaa] edelläkävijämaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Taimela, olkaa hyvä.

17.20 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerit Lintilä ja Haatainen näistä pääluokkaesittelyistä.

Suomen ja suomalaisten etu on se, että meillä on työllisyysaste mahdollisimman korkea, yrittäjät uskovat huomiseen ja investointeja tehdään laajasti läpi Suomen — ja näiden eteen hallitus on tehnyt lujasti töitä. Ensi vuonna päästään eteenpäin tämän pohjoismaisen työvoimapalvelumallin kanssa, ja myös yrittäjien rekrytointikokeilu käynnistyy maaliskuussa ja yrittäjyysstrategiaa on valmisteltu. Lisäksi valmistelussa ovat palkkatuen uudistus ja yli 55-vuotiaiden työllistämistä tukevat toimet.

Mutta suurin huoleni on edelleen tämä ajankohtainen koronatilanne. 15 miljardia on jouduttu ottamaan velkaa tämän pandemian vuoksi, mutta siltikin uskallan kysyä ministereiltä: minkälaiset valmiudet eri ministeriöiden yhteistyössä jatkossa on [Puhemies koputtaa] muun muassa yritystoiminnan tukemiseen tai yrittäjien työmarkkinatuen jatkamiseen, [Puhemies: Kiitoksia!] ellei tämä korona rupea lopettamaan olemassaoloaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kosonen, Hanna, olkaa hyvä.

17.22 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on Suomessa mittavat mahdollisuudet tuulivoimaenergian lisäämiselle. Se voi olla todella merkittävä energiamuoto jatkossa ja myös jopa avain energian vientiin vetyenergian muodossa. Tarvitsemme todella paljon lisää tuulivoimaa ja tietenkin sillä tavalla, että rakentamisessa otetaan paikalliset asukkaat hyvin huomioon. Tuulivoima voi viedä meidät päästöttömään energiaan ja todella energiaomavaraisempaan suuntaan ja juurikin jopa energian viejäksi.

Toisin kuin ajatellaan, puolustusministeriö ja Puolustusvoimat eivät ole tuulivoimarakentamisen esteenä, vaan merkittävin este on hitaat lupaprosessit. Ja olisin kysynyt ministeri Lintilältä, kuinka näitä voitaisiin sujuvoittaa, kuitenkin tavallaan kaikki asukkaiden [Puhemies koputtaa] näkökohdat [Puhemies: Kiitoksia!] ja ympäristönäkökohdat huomioiden.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

17.23 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon nyt työllistävyytsvaikutuksista ja työllisyysvaikutuksista, ja ottaisin esiin tuon aktiivimalli kakkosen, jossa työllisyysvaikutusten pitäisi olla 9 500 henkilöä vuonna 2025. Kysyisinkin, mihin käytetään se kolme vuotta, kun se tulee nyt ensi keväänä voimaan ja menee sitten kolme vuotta, että vaikutukset tulevat voimaan. Onko tässä jotain yhtäläisyyttä tähän eläkeputken poistoon, josta hallitus on päässyt sopuun ja jonka työllisyysvaikutus on reilut 10 000 henkilöä ja jossa pistetään aktiivimallin kautta nämä ikääntyneet ihmiset tekemään minimipalkalla pätkätöitä. Onko tässä nyt joku yhtäläisyys, että aktiivimallilla

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

nytten saadaan eläkeputkessa oleva ikääntynyt työväestö töihin? Tätäkö tällä haetaan? Voisiko ministeri vastata tähän?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

17.24 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lintilä, me olemme kärvistelleet erityisessä sähköntuotannon tehopulassa viimeiset viikot, ja valitettavasti tämä tilanne saattaa eri muodoissaan toistua vielä tulevina vuosina. Pääkysymys on se, että saadaan Suomeen nopeasti lisää päästötöntä energiantuotantoa. Tässä edustaja Kosonen viittasi tuulivoiman suuren potentiaalin, ja erityisesti sitä olisi tulossa niin nopeasti kuin vaan luvitusta saadaan tehtyä. Ministeri Lintilä, kysyn teiltä nyt konkreettisesti, miksi te olette hyväksyneet hallituksessa sen, että meillä luvitus hankaloituu eikä sujuvoidu? Meillä tulee ympäristövaikutusten arvioinnin yhteyteen rakennuslupa uusi valitusoikeus, jonka tuulivoima-ala ennustaa lykkäävän useita hankkeita vuosilla. Miksi te olette hyväksyneet viime vuonna sen, että EU-direktiivin mukainen takuu-aika tulee meillä minimaalisesti eikä niin laajasti kuin muissa maissa? Ja aiotteko hyväksyä myös lunastuslakiin valitusluvan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen Mari, olkaa hyvä.

17.25 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä valiokunnan mietinnössä on todettu, että tutkimus on tärkein tekijä meidän tuottavuutemme ja kilpailukykykymme kannalta. Samoin olemme ottaneet kantaa siihen, että esimerkiksi luovoilla aloilla on Suomessa vielä merkittävä kasvupotentiaali.

On hyvä, että Suomen elinkeinorakenne monipuolistuu, ja tästähän me ollaan saatu hyviä esimerkkejä, kuinka osaamispohjainen ja tutkimuspohjainen yritystoiminta kasvaa ja kerää rahoitusta ja on todella hyvä mahdollisuus Suomelle myös jatkossa ylläpitää tätä hyvinvointivaltiota. Olisin kysynyt, miten tämä elinkeinorakenteen painopisteen muutos ja murros näkyy TEMin painopisteen muutoksissa. Oletteko arvioineet esimerkiksi, miten panostukset tutkimukseen vaikuttavat talouteemme? Jos sijoittaisimme vaikka 100 miljoonaa lisää tutkimukseen, niin millaisia talousvaikutuksia tämä tuottaisi Suomelle?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Norrback.

17.26 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Jag vill börja med att tacka regeringen för dess sysselsättningsåtgärder: nordiska modellen, kommunförsöken och mycket annat som har nämnts här i dag. Alla sätt som har målsättningen att öka arbetskraften i Finland behövs. Därför är det också viktigt att vi tittar på byråkratin kring utländsk arbetskraft och att vi också ser till att de som kommer hit på andra grunder än för att arbeta så snabbt som möjligt kommer i arbete.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta ja ministeri Haataista työllisyystoimista. Haluaisin vielä kuitenkin kysyä: mitä käytännön toimia on tehtävä, jotta työuria jatkossa voitaisiin pidentää niin, että kannustimet olisivat houkuttelevia esimerkiksi eläkeläiselle, joka haluaisi tehdä töitä? — Kiitos.

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

17.27 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuolla työ- ja elinkeinojaostossa olemme toki olleet tyytyväisiä siitä, että tuon pohjoismaisen mallin käyttöönotto etenee, mutta toisaalta olemme kyllä myöskin ottaneet sitten esille niitä huolia, joita tuolla kentällä on jo kuulunut, näistä kuntakokeilun haasteista. Elikkä työvoimapoliittiset lausunnot ovat tällä hetkellä viivästyneet — siellä on ihmisiä, jotka eivät oikeastaan mistään pysty saamaan tukea. Olisinkin kysynyt ministeriltä: Mikä on tämänhetkinen tilanne? Siellä on syyksi kerrottu, että on tullut paljon ihmisiä, jotka eivät ole tehneet näitä asioita aikaisemmin ja joilla ei ole kokemusta, ja muuta vastaavaa. Mikä on tällä hetkellä tilanne, miten tämä malli saataisiin joustavasti käyttöön?

Toinen kysymys liittyy tähän Työkanava Oy:hyn. Silloin kun sitä käsiteltiin täällä salissa, esitin sen kysymyksen, mahtaako tässä olla joitakin juridisia ongelmia, kun tehdään tällaisia viranomaispäätöksiä. Silloin sanottiin, että näin ei olisi, mutta ilmeisesti näin kuitenkin on.

Ja vielä sitten [Puhemies koputtaa] omistajanvaihdoksista [Puhemies: Kiitoksia!] ministeri Lintilälle: saadaanko niihin [Puhemies: Kiitoksia!] hankerahojen sijaan pysyvämpää rahoitusta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Berg, olkaa hyvä.

17.28 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää hallitusta siitä, että se on saavuttanut tai saavuttamassa kaikki työllisyystavoitteensa tällä hallituskaudella. Hallitus on tehnyt työllisyystoimia kautensa puoliväliin mennessä suunnitteen saman verran kuin edellinen hallitus.

Se, että hallitus ei edistä juuri opposition tavoitteita, kuten työttömien kurittamista työttömyysturvaa lyhentämällä, ei tarkoita, etteikö myös rakenteellisia toimia, jotka lisäävät työllisyyttä ja vahvistavat julkista taloutta, olisi tehty. Tästä esimerkkinä oppivelvollisuuden pidentäminen ja eläkeputken asteittainen poistaminen. Sen sijaan kokoomus vaatii toimenpiteitä, joilla ei ole edes VM:n laskelmien mukaan työllisyysvaikutuksia. Tästä esimerkkinä paikallisen sopimisen edistäminen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.29 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pilviä hipovasta polttoaineen hinnasta on muodostumassa maahamme työllisyysjarru. Aiemmin työnhakija joutui punnitsemaan työpaikan kannattavuutta, jos vaatimuksena oli oman auton hankinta ja siitä aiheutuvien kulujen kattaminen.

Nyt olemme tilanteessa, että nekin, joilla auto ja työpaikka jo on, joutuvat pohtimaan työnteon järkevyyttä. Onko järkeä ajaa joka aamu töihin, kun verojen ja polttoainekulujen jälkeen käteen jäävä summa ohjaisi heittäytymään tukien varaan? Samaan aikaan, kun puhutaan ohituskaistojen tekemisestä ulkomaiselle työvoimalle, uhkaa maanteidemme kaislat tyhjentyä työmatkalaisista. Työvoimaa ei muka löydy EU:n alueelta, joten on saatava osaajia valtamerten takaa. On kuitenkin tarpeetonta lähteä merta edemmäs kalaan. Todel-

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

lisuudessa työntekijöitä voisi löytyä naapurikaupungistakin, jos työnteosta tehdään taas kannattavampaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

17.30 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todella tilanne on haastava: meillä on korkea työttömyys, mutta myös työllisyysaste on korkealla, toisaalta taas meillä on työvoimapulaa, niin että tässä suhteessa tietenkin kiitos hallitukselle näistä toimenpiteistä. Pohjoismainen toimintamalli ja myös sitten yhtä lailla ne kuntakoikeilut, mitä on: toivottavasti saadaan ne muutokset tehtyä sinne sitten ajoissa, että voimme siirtyä siihen kuntakeskeisyyteen.

Tuossa on monta hyvää hanketta, esimerkiksi nämä hankkeet ulkolaisen osaamisen maahan saamiseksi. On tämä Work in Finland ja myös sitten nämä Talent Explorer -hankkeet, ja toivottavasti näillä on myös tehoja. Olisin kysynytkin tästä Migrin roolista. Tuliko tässä muutoksia nyt sitten hallinnollisesti, että enemmänkin tämä osaava maahantulo tulee TEMin puolelle?

Sitten tuosta akkuklusterista ja näistä investoinneista — kiitos siitä, Suomi on varmaan houkutteleva maa, kun olemme saaneet näitä tänne aikaiseksi, jatketaan samalla mallilla. Oikeastaan tältä puolelta kysyisin tästä kustannustuesta. Mikä valmius on siihen myös sitten ensi vuonna, jos tätä tarvitaan? [Puhemies: Kiitoksia!]

Kolmanneksi jakovarot. Olihan se hyvä, että Pirkanmaallekin saatiin vähän rahoitusta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

17.32 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Energia-asiat ovat aina ajankohtaisia. Katsoin tuossa tämän päivän kulutusta Suomessa: 11 600 megawattia, josta oman tuotannon osuus noin 10 000, eli tällä hetkellä pörssi on pärjätään kohtuullisen hyvin niin sanotusti omin voimin, kun tässä ovat pakkaset hieman antaneet periksi. Se, minkä huomioin, ja varmaan moni huomioi, on sen ydinvoiman osuus, mikä Suomessa tänäkin päivänä tässä omassa tuotannossa on lähes kolmannes.

No, täällä eduskunnassa on puhuttu taksonomiaan liittyvistä kysymyksistä. Viimeksi on enemmän painotettu tähän metsäasioiden puolelle. Kuitenkin se iso patteri liittyy ydinvoimaan ja siihen, miltä nämä rahoituskriteerit ja ylipäänsä kriteerit ydinvoiman osalta eurooppalaisessa energiakentässä tulevaisuudessa näyttävät. Kysyisinkin ministeriltä: mikä on [Puhemies koputtaa] nyt päivitetty tilanne [Puhemies: Kiitoksia!] ydinvoiman osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Virta, olkaa hyvä.

17.33 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen edustaja Tynkky-sen äskeisen puheenvuoron kanssa eri mieltä, sillä Suomi tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa. Vaikka me saisimme käyttöön kaiken sen potentiaalin, joka on tämän maan rajojen sisällä jo tällä hetkellä, se ei tule riittämään, kun otamme huomioon väestökehityksemme. Onkin siis tärkeää, että hallitus tekee näitä lupaamiaan toimia työperäisen maahanmuuton edistämiseksi, ja on hyvä, että nyt viimein saadaan käyttöön tämä D-viisumi, joka helpottaa työvoiman tuloa Suomeen. Erityisen tärkeää se on juurikin työvoimapulasta kär-

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

sivillä aloilla sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan kärki- ja kasvualojen kannalta. Olennaisten erityisosajien saamisella Suomeen myös opiskelijoilla ja tutkijoilla, yrittäjillä ja sijoittajilla on tärkeä paikkansa.

On myös hyvä, että luodaan tämä kahden viikon pikakaista. Kiitos siis hallitukselle näistä päätöksistä.

On kuitenkin myös paljon ihmisiä, jotka ovat muuttaneet Suomeen esimerkiksi suomalaisen puolison perässä, ja heillä olisi kyllä kova halu tehdä täällä työtä. Kysyisinkin arvonnaministereiltä, onko D-viisumia tarkoitus mahdollisesti laajentaa esimerkiksi Suomen kansalaisten puolisoihin, jotta heilläkin olisi mahdollisuus hyödyntää potentiaaliaan työmarkkinoillamme. [Sebastian Tynkkynen: Nimi mainittu!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

17.34 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työvoimapalvelujen piirissä on tällä hetkellä paljon aikuisia, joiden paikka ei todellakaan ole vielä siellä. Lisäksi tilanne lapsiperheissä, varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa ja lastensuojelussa on erittäin vakava. Putki kodeista koulujen kautta työelämään on aika huolestuttavan näköinen, ja nyt siellä työvoimapalveluissa on entistä enemmän nuoria, jotka eivät kykene työhön — ja eri ikäisiä aikuisia. Eikö tulisi ensisijaisesti keskittyä siihen, että tästä uudesta organisaatiosta ei tule uutta sote-organisaatiota, jolta se nyt valitettavasti alkaa näyttää?

Yksi ratkaisu työvoimapulaan olisi myös se, että meillä olisi jatkossa paremmin voivia, hyvinvoivia suomalaisia ihmisiä vastaamaan työvoimapulaan. Nyt meillä on aivan valtava ongelma siinä, että siellä on ihmisiä, jotka eivät ole saaneet ajoissa apua. Nyt keksitään kaikkia tempputyöllistämiskeinoja, ja mikään resurssilisä [Puhemies koputtaa] tässä työvoimamallissa ei ratkaise heidän ongelmiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

17.35 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt kun ministerillä on kiirettä johonkin muuallekin kuin olla täällä, niin ensimmäisenä kohdennan kysymyksen teille: Me ollaan vihreässä siirtymässä, ja nyt meidän pitäisi hyödyntää se mahdollisuus ja potentiaali. Symppaan tässä nyt vähän sitä, että kokoomus toi esille tätä luvitusjärjestelmän kankeutta, [Kokoomuksen ryhmästä: Täällä on tilaa!] ja se on todellakin hankalaa siinä suhteessa, että esimerkiksi Harjavallassa kun on tehdas, joka on harjassa, niin nyt sitten hallinto-oikeus evää siltä ympäristöluvan. En tarkoita, että meidän pitää ympäristöä katsoa niin kuin rasitteeksi, mutta meidän lupajärjestelmä kaipaa erityisesti ja juuri nyt tässä hetkessä joustavuutta ja sellaista uskottavuutta. Meille ei tule niitä kansainvälisiä investoreita tänne, jos meidän lupajärjestelmä on sillä tasolla kuin se tällä hetkellä on.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Matias Mäkynen, olkaa hyvä.

17.36 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pandemian hoito on ollut pitkään sitä tärkeintä työllisyys- ja kasvupolitiikkaa, ja tuloksetkin ovat erinomaisia: tuotanto palasi kesällä jo koronaa edeltävälle tasolle, ja työllisyydessä olemme saavut-

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

tamassa tavoitteet. Kriisin jälkeen, ja nyt jo, on kuitenkin katse suunnattava nimenomaan kasvupolitiikkaan, investointien houkutteluun ja erityisesti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikan kehittämiseen investointien aikaansaamiseksi. Haluaisinkin kysyä ministeri Lintilältä: mitä keinoja näette, että meillä olisi Suomessa parantaa kilpailukykyä näistä kansainvälisistä tutkimus-, kehitys- ja innovaatioinvestoinneista?

Tki:n kannalta, mutta oikeastaan muutenkin, tärkeää yrityksille on ennakoitavuus, se, että meillä on pitkäjänteisiä ratkaisuja. Tällä hetkellä epävarmuutta ehkä kaikista eniten koko Euroopassa aiheuttavat energian hinnanmuutokset. Miten näkisitte, että energian hinnan osalta ennustettavuutta voitaisiin lisätä Suomessa, ja miten voisimme toisaalta myös kotimaista tuotantoa tukea sillä tavalla, että se teollisuutta paremmin palvelisi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

17.37 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime kaudella toteutettiin Taipaleen mallin mukainen menettely siinä, että työttömistä ne, jotka olivat tietyt ehdot täyttäen työelämään enää kelpaamattomia, päästettiin eläkkeelle. Kysyn: onko tällaista mallia hallitus miettinyt, joka olisi hyvin inhimillinen ja saattaisi ne ihmiset sieltä pois, jotka eivät sinne kuulu?

Sitten toisaalta kysyn: Koulutusjärjestelmässä ilmeisesti meillä on jotakin todella pahasti pielessä, kun meillä on näin suuri työttömyys ja työvoimapula samanaikaisesti. Onko teillä suunnitelmia siitä, että koulutusjärjestelmää todella pengottaisiin nyt niin, että suomalaiset työttömät saataisiin näihin töihin eikä tarvitsisi hankkia ulkomailta monien ongelmien myötä tulevaa työvoimaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Strand.

17.38 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Tässä ovat muun muassa edustajat Myllykoski, Mykkänen ja Mäkynen pitäneet erinomaisia puheenvuoroja. Oli hienoa nähdä — nyt puhuttiin tki:stä — kuinka Teknologiateollisuus totesi, että heidän, oliko, 57 jäsenyritystään laittaa sen 10,5 miljardia käyttöön tulevien kymmenien vuosien aikana, samoihin aikoihin kun nyt saatiin tämä tki-raportti ulos. Tämä on erinomainen esimerkki siitä, kuinka julkinen ja yksityinen sektori yhdessä voivat kehittää Suomea. Ja meillähän on monta hyvää esimerkkiä myös siitä, kuinka akkustrategian osalta ja muutoinkin julkinen valta on aidosti ollut buustaamassa. Maailmahan ei toimi niin, että markkinat vaan jotenkin hoitavat. Ja monen yrityksen tki-panostuskin tapahtuu helposti muualla kuin Suomessa, ellei valtio strategisesti ole mukana näitä asioita edistämässä sekä niin, että täällä olevat firmat panostavat enemmän tki:hin, että myös niin, että houkutellaan muualta. Helpoin tapa vahvistaa täällä olevia on tietenkin tällainen järjestelmätason yhteinen kehittäminen. Miten tätä voitaisiin vielä enemmän buustata ja edistää, [Puhemies koputtaa] ministeri Lintilä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Myönnän vielä yhden vastauspuheenvuoron, sen jälkeen ministereille vastauspuheenvuorot, ja sitten jatketaan debattia. — Edustaja Satonen.

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

17.40 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikkein isoin asia tällä hetkellä on työvoimapula. Ministeri taisi puhua 70 000 avoimesta työpaikasta. EK on puhunut, että 80 prosenttia yrityksistä kokee rekrytointiongelmia. Se on talouskasvun este, mutta se on myös jo palvelujen saatavuuden kannalta iso ongelma, erityisesti terveydenhoidossa mutta myös monilla palvelualoilla. Hallitus ansaitsee siitä kiitokset, että se on toteuttanut aktiivimalli kakkosen ja D-viisumin. Ne ovat oikeita toimenpiteitä mutta riittämättömiä. Nyt kannattaisi ottaa käyttöön se kokoomuksen vaihtoehtobudjetin esitys ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastuksesta, jotta tämä kannustin saataisiin kohdalleen ja sitä kautta nopeutettua näitten työpaikkojen täyttymistä. Ja sitten tässä työperäisessä maahanmuutossa pitäisi — sen lisäksi, että nyt erityisasiantuntijat pääsevät tänne nopeammin — ihan tavallista työvoimaa saada nopeammin. Koko maailma kilpailee työvoimasta. Nyt pitäisi toimia [Puhemies koputtaa] rivakasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Lintilä, 3 minuuttia.

17.41 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Nopea kattaus: Tässä tuli itse asiassa useammassakin tämä luvitusjärjestelmä — erittäin keskeinen kysymys tällä hetkellä. Me ollaan kilpailijamaita huonommassa tilanteessa tässä. Meillä on nyt viimeisimmät, mitä on tehty ympäristöministeriön puolella, lisäresursointi, tämän nopeutetun fast trackin tekeminen, mutta itse olen nyt sitä mieltä, että meidän pitäisi saada vielä lakiin ihan puhtaasti se vuoden maksimiaika lupien käsittelylle ja sitä kautta saada tämä eteenpäin. Aivan ehdottomasti tämä Harjavalta-esimerkki on siitä hyvä esimerkki.

Tki:hin sitoutumisesta Grahn-Laasonen kysyi myös. Meillä on verrattain hyvä tilanne tällä hetkellä meidän ministeriön puolella tki-rahoituksen suhteen. Tuolla me pystytään siihen samaan, mistä on nyt parlamentaarinen sopimus tehty, ja minun mielestäni se oli loistavaa, että se saatiin, koska se on pitkäkestoinen.

Edustaja Taimela kysyi edellytyksistä koronatuille. Meillä on käytännössä tilanne se, että me ollaan ne varaukset, joita koronatuikiin on tehty, syöty. Taitaa olla joku parisenkymmentä miljoonaa siellä jäljellä. Jos tulee uusia, joudutaan tekemään uudet päätökset, hakemaan jostain uudet rahat, ja se tarkoittaa silloin toisista leikkaamista, koska nämähän tulevat kehyksen sisältä. Nämä eivät ole koronakuluja, vaan nämä ovat niitä toimia, jotka tulevat kehyksen sisältä. Sen takia tämä on hirveän vaikeaa.

No, edustaja Mykkänen kysyi myös tästä luvituksesta, ja Holopainen kysyi tutkimuksen vaikutuksesta — aivan ehdottomasti yksi keskeisiä. Kyllä tällä hetkellä tapellaan maailmanmarkkinoilla nimenomaan sillä puolella, ja yleensäkin tällä alalla se muutos, joka tapahtuu — kyllä meillä semmoinen teollinen neljäs vallankumous on menossa.

Edustaja Essayah, omistajanvaihdokset: Meillä on tällä hetkellä juniorilainat Finnverassa kehitteillä, nostetaan se 100 000:sta 200 000:een. Meillä on aika paljon niitä, mitä edustaja Sipilän työssä oli kotimaisen omistajuuden osalta.

Edustaja Pirttilahti kysyi akkuklusterista. Tällä viikolla viimeksi hyvä onnistuminen, Haminaan tehdas, ja näitä on vielä tulossa, voisin sanoa suoraan sen.

Sankelo kysyi taksonomiasta. Komissio on ilmoittanut, että se tulisi vielä tänä vuonna tietoon, mutta ei ole kuulunut, mikä siellä on tilanne. Me jatketaan edelleen siitä.

Myllykoski kysyi tosiaan tästä vihreästä siirtymästä. Onneksi olkoon, Harjavalta: Tähän tehtiin valtioneuvostossa energiapäätös, 26 miljoonaa vetyhankkeelle Harjavaltaan. [Jari Myllykoski: Jes!] Senkin Myllykoski tietysti on hoitanut. [Naurua]

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

Mäkyselle, miten parannetaan kilpailukykyä: Kyllä se tuottavuuden kasvattaminen on tällä hetkellä meillä ehdottomasti. Energia: Olkiluoto kolmonen aktivoidaan tai laitetaan kriittiseen tilaan tammikuussa, helmikuussa se kytketään verkkoon, kesäkuussa täystuotanto, eli kyllä tällä energialla on erittäin iso merkitys omavaraisuuden kannalta.

Kankaanniemelle: soveltava tutkimus on ehdottomasti yksi keskeinen tässä kohtaautumisen osalta.

Sitten tässä useammassa oli tämä työvoima. Tämä on täysin globaali ongelma — aivan globaali ongelma. Jokaisen maan pitää yrittää käyttää niitä vahvuuksiaan. Kyllä meidän pitää yrittää yhteisesti löytää. Te ette oikeastaan löydä semmoista ammattinimikettä — no voi löytää jonkun — jossa ei olisi työvoimapulaa. Te ette löydä Suomesta semmoista aluetta, jolla ei ole työvoimapulaa. Eli tämä on kyllä sellainen meidän iso haaste, jota tulee yrittää ratkaista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Haatainen, 3 minuuttia.

17.45 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kiitos näistä puheenvuoroista.

Edustaja Pekonen työ- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtajana nosti esiin tämän Työkanava Oy:n. Eduskunta käy nyt läpi tämän. Edustaja Essayah tästä myös kysyi. Eli perustuslakivaliokunnan lausunto on nyt se, jota olette pyytäneet, ja eduskunta ottaa sen ajan, minkä siihen tarvitsee. Tämä on nyt budjetista erotettu. Ja, totta kai, rahoitus tulee sen mukaisesti, kuin se olisi ollut tässä budjetissakin. Se on selvää, että se varmistetaan. Se, miksi nyt eduskuntavaiheessa tätä käydään, niin näin se aina on. Virkavalmistelussa, kun on valmisteltu, niin on nähty, että tämä voidaan tällä mallilla tehdä, mutta, totta kai, perustuslakivaliokunta on se viimeinen paikka, missä nämä perustuslakijuridiset kysymykset sitten arvioidaan, ja niiden mukaan sitten tietenkin mennään.

Edustaja Grahn-Laasonen kantoi huolta siitä, onko hallitus sitoutunut työllisyyspolitiikkaan ja -tavoitteisiin. Sehän on hallituksen talouspolitiikan yksi keskeinen elementti, ja sen eteen on tehty hartiavoimin töitä ja päästy pitkälle päätöksissä: 80 000 lisätyöllistä, päätökset tehty. Siellä on valtavasti eri sektoreiden päätöksiä, myös oman pääluokkani alla, erityisesti tämä pohjoismainen työvoimapalvelun malli, rekrytükikokeilu ja sitten tämä Työkanava Oy ovat tällä kertaa niitä keskeisiä, mutta aiemmin olemme tehneet myös ja tulemme tekemään. Palveluiden siirto kuntiin on myös sitten jatkossa tulossa, ja jatkotoimia vielä etsitään.

Sitten täällä edustaja Lehto kysyi eläkeputken ja pohjoismaisen työvoimapalvelumallin yhteyttä. Nämä molemmat ovat erillisiä asioita, mutta totta kai tämä pohjoismainen työvoimapalvelumalli myös ikääntyneitä auttaa työllistymään. Molemmat vaikuttavat siihen, että työllisyys vahvistuu. Ikääntyneiden osalta on siellä sitten näitä pehmentäviä elementtejä, kuten palkkatuki.

Edustaja Norrback kyseli, onko näille yli 60-vuotiaille tai ikääntyneille helpotuksia. Tämä yli 60-vuotiaiden verotusratkaisu, josta tässä kyselytunnilla valtiovarainministeri Saarikko puhui, niin sitähan valtiovarainministeriö selvittää.

Edustaja Pirttilahti nosti tämän Maahanmuuttoviraston kysymyksen. Nyt noin kaksi vuotta sittenhän, vuoden alussa kaksi vuotta sitten siirrettiin tämä työ- ja opiskeluperäinen maahanmuutto työ- ja elinkeinoministeriöön, ja me perustimme sinne oman maahanmuut-

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

toyksikön. Migriä me sitten tulosoajataan yhdessä sisäministeriön kanssa. Siellä ovat nämä luvitusasiat.

D-viisumista kysyi edustaja Virta, että tuleeko se koskemaan puolisoita myöhemmin. Se koskee puolisoita myös, tämä D-viisumi.

Sitten edustaja Ranne nosti esille sen, että näissä työttömissä työnhakijoissa on paljon sellaisia, joilla on moniongelmaisuutta. Näin ymmärsin kysymyksenne. Ja kyllä, nuorten kohdalla me olemme näitten ohjaamojen kautta myös lisänneet sinne tällaista erilaista, monenlaista tukea, muun muassa psykologista tukea, että tällaisiin lyhytkestoisiin terapioihin pääsee. Siellä on apua ja tukea moneen: koulutukseen pääsyyn ja niin edespäin, matalan kynnyksen apua, ja se ohjaamotoiminta on ollut vaikuttavaa, varsinkin nuorten ohjaamotoiminta.

Edustaja Kankaanniemi kysyi tästä koulutusjärjestelmästä ja sen roolista, ja että eikö pitäisi täällä asuvia saada työhön. Sitähän työllisyyspolitiikalla tehdään, että tämä kohtaanto nyt sitten osuisi paremmin kohdilleen, ja olen teidän kanssanne aivan samaa mieltä, että koulutus on tässä ihan keskeinen. Tässä me olemme vähän unohtaneet [Puhemies koputtaa] ne ihmiset, joilla on vähän koulutusta, eli koulutustahan hankkii aikuiskoulutuksessa [Puhemies: Kiitoksia!] ne, joilla on entuudestaan sitä. Ja tähän nyt sitten tämä uusi virasto, jatkuvan oppimisen virasto on yksi vastaus, jolla tätä tullaan korjaamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean, että ministeri Lintilän on aika lähteä pois kello 18.10 viimeistään, [Naurua] ja vähintään siihen asti jatkamme debattia. Totean tämän sen takia, että voitte nyt tässä osoittaa oikealla tavalla kysymyksiä ajan puitteissa. Ymmärsin, että ministeri Haataisella on enemmän aikaa olla paikalla. [Tuula Haatainen: Kyllä minulla on!] — Hyvä, kiitoksia. — Jatketaan debattia. Ja edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.50 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Hallitus on ottanut nyt tosissaan teollisuuden toimintaedellytysten parantamisen. Uusteollistamiseen eri puolilla Suomea on hallitusohjelman ulkopuolelta haettu useita ratkaisuja. Voidaan puhua teollisuusmiljardista, kun lasketaan yhteen ratkaisujen vaikutus useammalta vuodelta. Teollisuuden sähkövero on alennettu EU:n minimiin ja sähköistämisen tuki vielä otetaan käyttöön. Väylämaksuja on alennettu, tuplapoistot vuoden 2025 loppuun. Lisäksi Suomen kestävä kasvun ohjelman kautta tuetaan teollisuuden vihreää siirtymää monin tavoin.

Tässä tuotiin esille ydinvoima, Olkiluoto kolmonen, joka kohta kytketään töpselillä verkkoon. Suomen suurin ilmastoteko — 1 600 megawattia tuottaa sähköä. Kysyisinkin: Miten Pyhäjoki ja Fennovoiman Hanhikivi-ydinvoimaprojekti, vieläkö tähän maahan mahtuu yksi ydinvoimala?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

17.51 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyys kehittyy hyvin ja ollaan korkeammassa työllisyysasteessa kuin vuosiin. Hienoa, että nyt sitten tässäkin talousarviossa myös panostetaan tki-menoihin, ja tietysti parlamentaarisen työryhmän työ on tässä taustalla. Yrityksillä on tällä hetkellä kova luottamus ja iso investointihalukkuus, niin kuin viime viikkoina ollaan lähes viikoittain kuultu investointiuutisia

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

teollisuuden puolelta. On hienoa, että meillä on myös täällä RR:n ja RRF:n puolella työkaluja elvyttämiseen ja erityisesti innovaatio- ja investointitukeen.

Mutta lähinnä ministeri Lintilälle, ennen kuin hän poistuu: Kumminkin nämä ovat pitkälti vihreän siirtymän tukemista. Onko meillä riittäviä resursseja tarjota myös perinteisen investointituen puolelle? Kaikki tässä salissa nyt työvoimapulasta puhuvat, ja ministeri Haataiselle lähinnä kysymys, että ovatko nämä nopeat työkalut, [Puhemies koputtaa] mitä hallitus on tehnyt, riittäviä tähän työvoimapulan poistamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Slunga-Poutsalo, olkaa hyvä.

17.52 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki varmasti iloitsimme jokaisesta työttömästä, joka töihin pääsee — pääsee hän töihin sitten julkiselle tai yksityiselle sektorille. Mutta jos mietitään tätä kokonaisuutta yhteiskunnan kantokyvyn kannalta, niin jotenkin tuntuu siltä, että nyt me olemme lisänneet kovin paljon työpaikkoja sinne julkiselle sektorille, ja me tarvitsisimme verotulojen ja viennin takia niitä sinne yksityiselle sektorille lisää.

Oli pakko tarkistaa tämän hetken avoimien työpaikkojen määrä: 12 790 kokoaikaista, yli 12 kuukautta kestävä palkkatyötä. Vain 12 000 paikkaa. Eli miten me saadaan lisää yksityiselle puolelle työpaikkoja? Tämä, että teollisuuden energiavero on laskettu EU:n minimiin, joka on ollut perussuomalaisten esityksenä jo vuosikausia, on yksi reitti sinne, mutta mistä me saadaan lisää [Puhemies koputtaa] yksityisen puolen työpaikkoja?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

17.53 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti alkuun on kyllä tosiaan syytä kiittää hallitusta ja ministeri Lintilää tästä aivan tuoreesta, tänään tehdystä päätöksestä Harjavaltaan suunnitellulle vihreän vedyn hankkeelle. Se on erinomainen esimerkki siitä, mitä mahdollisuuksia vihreä siirtymä Suomelle tarjoaa, ja toivotaankin, että tämän tukipäätöksen myötä kuullaan mahdollisimman pian varsinaisesta investointiutuudesta. Jotta vihreä siirtymä tulee todeksi, monen asian tietysti täytyy toteutua, ja meidän täytyy pitää huolta siitä, että toimintaympäristö pysyy houkuttelevana.

Luvituksesta on paljon puhuttu. Kiitän ministeri Lintilää myös siitä työstä, mitä sen eteen on tehty. Toivon, että se menee hallituksen sisällä eteenpäin.

Mutta myös tukipuoli on tärkeä. Mitä kuuluu teollisuuden sähköistämistuelle? Miten valmistelu etenee, ja missä vaiheessa voimme odottaa esitystä tänne eduskuntaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.54 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on moni muukin tuonut esille, niin energia, päästötön sähkö ja lämpö, on edellytys vihreälle siirtymällemme ja sille, että meidän kehitys on kestäväällä pohjalla. Se ei saa muodostua pullonkaulaksi siinä, kun me lakkautetaan fossiilienergian käyttöä, irtaudutaan siitä.

Siihen liittyy tuulivoimaa, josta on ollut puhetta, ja sitten siihen liittyy ydinvoimaa, josta on ollut puhetta. Tänäänhän tosiaan STUK antoi luvan käynnistää Olkiluoto kolmosen reaktorin — se on tietysti ilouutinen. Ehkä Olkiluoto 3 kertoo myös siitä, että ydinvoima ei

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

aina ole ihan nopeinta ja halvinta. Mutta siihen liittyen pienten modulaaristen reaktoreiden kehitys maailmalla on hyvin kiinnostavaa. Tästä on tutkimus- ja kehitystyötä Ranskassa, Isossa-Britanniassa, Kanadassa ja Yhdysvalloissa, myös täällä Suomessa.

Ministeri Lintilä on maininnut, että ydinenergian lainsäädännön kokonaisuusuudistus ottaa aikansa — näin varmasti on. Hienoa, jos sitä voidaan nopeuttaa, mutta olisin kysynyt, voidaanko samalla, kun sitä lakia kehitetään ja uudistetaan, [Puhemies koputtaa] itse asiassa jo tehdä jotain pilotointia ja muuta, [Puhemies: Kiitoksia!] että tämä ikkuna ei menisi meiltä ohi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

17.55 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Mäkinen totesi, olemme juuri saaneet parlamentaarisen tki-ryhmän työn valmiiksi. Kiitos hyvästä yhteistyöstä. Hän pohti tähän liittyen energian hintaa. Itse kysyn asiaa kotitalouksien näkökulmasta. Oppositio on yrittänyt vyöryttää energian kallistumista hallituksen syyksi, vaikka kyseessä on maailmanmarkkinahintojen kallistuminen. Taustalla on tietysti myös sähkönsiirtomonopolin järjestämistä yksityistämistä johtuva siirtohintojen kallistuminen, joka on syytä saada kuriin. Olisikin hyvä saada selkoa myös sähköyhtiöiden toiminnan vastuullisuudesta nykyisessä tilanteesta. Hinnanmuutoksille alttiin pörssisähkön aggressiivinen markkinointi kuluttajille on kyseenalaista, varsinkin jos sopimusehtoja ei ole viestitty selkeästi.

Kysyisinkin ministeri Lintilältä: Aikooko hallitus ohjeistaa pörssisähkösopimuksia kauppaavia sähköyhtiöitä muuttamaan toimintatapaansa? Tulisiko asiakkailta olla oikeus purkaa kalliiksi tuleva määräaikainen pörssisähkösopimus myös ilman kahden viikon vaihtoaikaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen Riitta, olkaa hyvä.

17.56 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia arvoisa puhemies! Tosissaan omalta osaltani kanssa haluan kiittää lämpimästi edustaja Mäkystä ja koko parlamentaarisen tki-ryhmän jäseniä siitä hienosta työstä, mitä tämän syksyn aikana on tehty. Oli erinomaista, että siellä nyt loppuviimein yksituumaisina saatiin työ päätökseen ja esitetään lakia liittyen julkiseen rahoitusosuuteen niin, että taso nostetaan tosiaan sinne 1,3 prosenttiin vuoteen 30 mennessä.

Täällä edustaja Strand piti erinomaisen puheenvuoron, mainitsi jo teknologiateollisuuden ulostulon tänään vastauksena tähän työryhmän lopputulemaan. Mutta mietin itse lähinnä sitä, riittävätkö pelkästään teknologiateollisuuden panostukset. Mitä muita aktiivisia toimia tällä hetkellä on suunnitteilla, ja mitä ministeri aikoo tehdä sen eteen, että myös muut teollisuuden alat ja elinkeinoelämän alat lähtevät näihin talkoisiin mukaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

17.58 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilahduin siitä, että ministeri Lintilä nosti esille käsittelytakuun luvituksessa. Meillä on elinkeinoelä-

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

män arvion mukaan yli 3 miljardilla eurolla erilaisia investointeja vain odottamassa lupaa. Oikeastaan se kysymys kuuluu, että milloin tällöinen käsittelytakuu olisi mahdollista saada. Minua huolestaa se siitä syystä, että hallitus on, kuten edustaja Mykkänen aiemmassa puheenvuorossa toi esille, lisännyt näitä valitusvaiheita ja aikoo lisätä edelleenkin; eli-kä toinen käsi ei tiedä, mitä toinen tekee. Voisitteko te hallituksessa nyt koordinoida tämän ja luvata eduskunnalle tuoda esityksiä, jotka mahdollistavat maksimissaan vuoden käsitte-lyajan isoihin investointeihin?

Edustaja Harjanne piti erittäin hyvän puheenvuoron, jossa hän nosti esille pienydinreaktorit mahdollistavan lainsäädännön. Toivon, että se olisi toinen sellainen asia, jossa hallitus etenisi nopeasti eli tekisi Suomesta maan, jossa uuden teknologian käyttöönotto olisi mahdollista, koska me tulemme tarvitsemaan nopeasti lisää päästötöntä kotimaista sähköä vielä Olkiluoto kolmosen jälkeenkin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

17.59 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Osaavan työvoiman saatavuus niin kotimaasta kuin ulkomailta on haaste. Budjetissa näkyvät päätökset ulkomaisten osaajien houkuttelua ja sujuvia lupakäytäntöjä koskien ovat tietenkin tärkeitä.

Meillä on myös hallitusohjelmassa kirjaus: ”Opiskelijoille myönnetään oleskelulupa koko tutkinnon suorittamisen ajaksi, ja valmistumisen jälkeen sitä pidennetään kahteen vuoteen.” Kysyisin ministeri Haataiselta: mitä kuuluu hallituksen suunnitelmille kansainvälisten opiskelijoiden oleskeluluvan ja työnhakuluvan pidentämisestä, tai esimerkiksi vaikkapa väitöskirjatutkijoiden, jotka ovat valmiiksi korkeaosaajia, ja heidän perheenjäsentensä mahdollisuudelle voimakkaampaan oleskelulupaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

18.00 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä hallituksen budjettikirjassa lukee, että kohtuuhintaisen energian saatavuuden turvaaminen on yksi talouskasvun perusta. Tämä pitäisi myös hallituksen muistaa, kun tekee veropäätöksiä, että tarvitaan kohtuuhintaista energiaa.

No, toinen asia on sitten, mitä hallituksen piireissäkin on kerrottu, että vihreä siirtymä vie työpaikkoja myös, ja sitten kun katsoo tuota VATTin tutkimustakin, niin siellä todetaan, että vihreä elvytys vie rahaa ja on hidasta. No nythän me saadaan sitten meidän omaa rahaa elpymisrahastosta korkealla korolla, millä sitten tehdään vihreätä elvytystä. Se ei kauan kestä. Että pitäisi vähän suunnitella, tarvitseeko tehdä noin tiukkaa vihreätä siirtymää, nopeampaa kuin muu Eurooppa.

Toinen asia, mihinkä me saadaan sitten elpymisrahastosta rahaa, on tähän aktiivimalli kakkosen toimintaan 70 miljoonaa euroa, ja siellä on sanottu, että ei riitä. Jos pohjoismai-nen malli vaatisi 200 miljoonaa enemmän, niin kysynkin ministeriltä: [Puhemies koput-taa] sitten kun elpymisrahastosta loppuvat rahat, niin mistä me saadaan rahaa? Velkarahal-lako?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

18.01 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan tuottavuudesta ja kilpailukyvyistä, niin on toki syytä muistaa myös siellä se keskeinen osa, eli työ. Tuottavuus takaa talouden vahvistumisen, mutta tuottavuuden takuu on työssä jaksaminen. Sen tuottavuuden aina tuottaa ihminen. Sen takia kannan huolta suuresti siitä, mitä maksaa, kun uupuu ja joutuu vaikka pitkälle sairauslomalle, kun työt tehdään ylittöinä työkavereiden puolesta, tai mitä maksaa, jos joutuu työkyvyttömyyseläkkeelle. Haluaisinkin kysyä hallitukselta: miten hallitus aikoo vaikuttaa työssäjaksamiseen, jotta tuottavuus ja kilpailukyky voivat toteutua Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Filatov, olkaa hyvä.

18.02 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni.

Arvoisa puhemies! Kun me puhumme työvoimapulasta, niin meidän pitäisi katsoa sen sisään. Rohkenen olla hieman eri mieltä ministeri Lintilän kanssa siitä, että kaikista ammateista kaikilla alueilla olisi pulaa. Kyllä meillä on edelleen niitä ylitarjonta-ammattajakin, ja siellä on ihan kuranntia työvoimaa, jolla on osaamista ja jolla on halu päästä työmarkkinoille. Mutta me tarvitsemme koulutusta, johon hallitus on kyllä toki hyvin panostanutkin, että ihmiset voivat vaihtaa ammattia ja sijoittua sellaiselle alalle, jolla työpaikkoja on.

Toinen asia, mihin meidän pitäisi kiinnittää huomiota, on se, että meillä on poikkeuksellisen suuri ongelma terveyden kanssa eli ihmiset kokevat, että terveys ei ole riittävä, jotta he voisivat työllistyä. Tämä näkyy siellä työnantajapuolellakin, että jos ihmisellä on terveydellisiä ongelmia, niin hänen on vaikea työllistyä.

Ja kolmas asia, joka kannattaisi ottaa huomioon, kun esimerkiksi sieltä oikealta laidalta niin mielellään tarjotaan niitä työttömyysturvan leikkauksia: esimerkiksi Tanskassa noin 2 600 euron palkasta [Puhemies: Kiitoksia!] työttömyysturva on 95 prosenttia, Suomessa se on 58 prosenttia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

18.03 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maahanmuuttajien heikko työllistyminen kätkee taakseen sen ristiriidan, joka kytkeytyy laajempaan maahanmuuttokeskusteluun. Vihreät haluavat sulkea silmänsä ja korvansa toiseikoilta, minkä seurauksena kuulemme toistuvasti epäloogisia ratkaisuehdotuksia. Vaikka maahanmuuttajien keskuudessa tilastot osoittavat alhaisempaa työllisyyttä, maahanmuuttoa esitetään ainoana ratkaisuna työvoimapulaan. Mitä enemmän saamme osoituksia kotoutumisen heikosta onnistumisesta, sitä enemmän siihen halutaan syyttää rahaa. Mitä heikommin ulkomailta tulevat sopeutuvat suomalaisen työelämän vaatimuksiin, sitä enemmän vaaditaan vaatimustason laskemista. Tähän syöksykierteeseen tulee herätä. Rimaa laskemalla tai rahaa lapioimalla nämä ongelmat pahenevat. — Tässä samalla vastaus edustaja Sofia Virrälle.

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

18.04 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhutaan sitten niistä, jotka ovat jo maassa, ja puolisoista, jotka täällä edustaja Virta nosti myös esiin.

Suomessa asuu noin 150 000 ulkomaalaistaustaista työkäistä naista. Hieman alle puolella, 43 prosentilla, on korkeakoulututkinto, mikä on huomattavasti korkeampi koulutustaso kuin suomalaissyntyisten miesten koulutustaso. Ulkomaalaistaustaisten naisten työllisyysaste on kuitenkin vain 55 prosenttia. Joka toisella ensimmäisen työpaikan saanti kestää 15 vuotta. Kyseessä on ennen kaikkea suomalainen ilmiö. Pärjäämme heikosti myös verrattuna muihin Pohjoismaihin. Ulkomaalaistaustaisten naisten työllisyyden nosto suomalaistaustaisten naisten tasolle 72 prosenttiin tarkoittaisi 25 000 uutta työllistä. Valtiovainvaliokunta korostaa näitä riittäviä kotoutumiskoulutuksen resursseja. Tällä hetkellä sinne ei päästä — ei siis niin, että siellä pärjättäisiin huonosti. Samoin osaamiskeskusten rahoituksen tulee jatkua ja tämä vieraskielisten määrä huomioida työvoimapalveluiden rahoituksessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

18.06 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Uusi työ syntyy yrityksiin. Kun luomme yrityksille innostavaa tulevaisuudennäkymää, tarvitsemme näkymän osaavista, yrittävällä asenteella toimivista työntekijöistä. Tarvitsemme yrittäjyyskasvatusta, joka on hallinnonaloja yhdistävä asia. Kiitos siitä, että saamme työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan joululahjarojoista varoja Kanta-Hämeeseen nuorten yrittäjyyskasvatukseen, maa- ja metsätalousministeriöstä 4H-toiminnalle ja opetus- ja kulttuuriministeriöstä Nuori Yrittäjyys -ohjelmaan ja Yrityskylä-toiminnan laajentamiseen.

Suomi tarvitsee uusia yrittäjiä myös yritysten sukupolvenvaihdoksiin. Liian monella yrityksellä ei ole jatkajaa. Samalla joillekin aloille on vielä, niin kuin edustaja Filatov sanoi, koulutettu liikaa ihmisiä. Toivon kovasti, että yrittäjyyskasvatus olisi osa jatkuvaa oppimista, ja kysynkin ministeri [Puhemies koputtaa] Haataiselta: voisiko Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus edistää tätä aikuisiän yrittäjyyskoulutusta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

18.07 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tästä työvoimapula-teemasta. Ministeri Lintilä on kyllä minusta siinä oikeassa, että tämä on globaali ongelma, mutta tässä täytyy ymmärtää se, että myös nämä työmarkkinat muuttuvat, eli meillä tarve kasvaa korkealle osaamiselle ja toisaalta tarve kasvaa suorittavalle työlle, mutta siinä välissä oleva opistotasoinen työ vähenee, ja se on maailmanlaajuinen ongelma. Jos katsoo esimerkiksi Yhdysvaltojen työmarkkinoita, niin siellähän ollaan nyt siinä tilanteessa, että monet palveluyritykset ovat yksinkertaisesti joutuneet vähentämään aukioloaikojaan, koska mistään ei saada työvoimaa, vaikka palkkaakin on nostettu jo useilla dollareilla tunnilta, mutta koska toiset alat pystyvät maksamaan vielä paremmin ja lisäksi sosiaaliturvaakin on nostettu, siihen on tullut sellainen yhtälö, että palvelualoille ei tahdo saada väkeä.

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

Pelkään, että Suomessa ollaan hyvin pian siinä tilanteessa muuallakin kuin terveydenhoidossa, että meillä alkaa palvelutaso jo rapautua, jos me ei saada tätä suorittavaa työvoimaa enemmän kotimaasta ja ulkomailta. Kysynkin: mitä hallitus aikoo tälle vielä tehdä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen mennään ministereitten vastauksiin ja sitten sen jälkeen mennään puhujalistaan. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.08 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuttajien kotouttamisessa onnistuminen on yksi taloutemme vahvistamisen avaintekijöitä. Moni maahanmuuttaja tarvitsee työllistyäkseen ja kotoutuakseen kielikoulutuksen lisäksi ammatillisen osaamisen kehittämistä tai päivittämistä.

Kaupunkien perustamat osaamiskeskukset ovat olleet merkittävä kotouttamispolitiikan avaus. Keskuksissa on onnistuttu luomaan tuloksellisia palveluita suurille asiakasmääriille. Osaamisen kartoitusta ja kehittämistä, kielikoulutusta ja työnhaun tukea tehdään asiakaslähtöisesti.

Osaamiskeskusten rahoitushaku on turvattu ensi vuodeksi, mutta sen jälkeen tilanne on avoin. Hallitusohjelman mukaan osaamiskeskustoimintaa vahvistetaan. Kysynkin ministeriltä: miten on tarkoitus varmistaa, että nämä vaikuttaviksi osoittautuneet maahanmuuttajien työllisyyspalvelut voidaan turvata?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Mäkynen, Matias, olkaa hyvä.

18.09 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äskeisessä kysymyksessä ministerille kysyin teollisuuden sähkönhinnasta, mutta tämän vuoden elokuussa tuli voimaan uusi sähkömarkkinalaki, jonka myötä ensi vuonna kuluttajienkin sähkönsiirtohinnot lähtevät putoamaan jopa kymmenillä euroilla vuoden tai kuukauden aikana. Kysyisin, että kun talousvaliokunta vetosi myös jatkotyöhön näiden sähkönsiirtohintojen laskemiseksi, mitä sille kuuluu. Onko työryhmä asetettu, ja onko lakivalmistelua käynnissä?

Tämän parlamentaarisen tki-työryhmän työn aikana taas nousi tämän rahoituksen lisäksi myös useita käytännön asioita, joita tulisi kehittää, erityisesti korkeakoulujen ja yritysten välisen yhteistyön lisääminen, johon nyt saamme verovähennyksen. Mitä muita keinoja tähän olisi? Sitten toisaalta nousi esiin innovaatioiden markkinoille tulo, skaalaaminen. Mitä keinoja ministeri näkee, että näiden parantamiseksi voisimme löytää?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Otetaan nyt aikataulujen puitteissa ensin ministeri Lintilä, 4 minuuttia, ja sitten ministeri Haatainen.

18.10 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Kettunen kysyi meidän muista ydinvoimahankkeista eli käytännössä Hanhikivestä. Tosiaan, niin kuin sanoin, Olkiluoto kolmonen nyt sitten tulee tammikuussa kriittiseen tilaan, helmikuussa kytketään verkkoon ja kesäkuussa pitäisi olla täydessä tuotannossa. Hanhikivi on rakennusvaiheessa, tai siinä vaiheessa, että me odotamme omassa ministeriössäni heiltä rakennuslupapyyntöä, hakemusta, ja siihen he tällä hetkellä papereita tekevät. Se on käytän-

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

nössä hyvin tekninen päätös, mikäli se on siinä tilassa kaikkine kriteereineen, että se lupa tulee.

Edustaja Kalli kysyi — ja tässä tuli muitakin — tästä vihreästä siirtymästä. Tämä on aivan ehdottomasti tällä hetkellä se suurin investointien liikkeellelaitto, aivan ehdottomasti. Jos te olette katsonut Ruotsin tilannetta, Pohjois-Ruotsiin ollaan investoimassa 100 miljardia, siis euroa, ei kruunua, vaan 100 miljardia euroa. Minä väitän, että siitä 100 miljardista noin 90 prosenttia on vihreää siirtymää. Yritykset, joissa minä käyn, kertovat minulle investointihankkeista, jotka ovat käytännössä vihreää siirtymää, eli siinä on kiertotaloutta, siellä on energiaan liittyviä asioita ja niin edelleen. Tämä menee ihan läpi maailman. Minä pikkasen ihmettelen, että jotkut haluavat olla nelirajajarrutuksessa tässä tilanteessa, kun meillä on kuitenkin tietyllä tavalla baana auki, mistä niitä investointeja tulee. [Jari Myllykoski: Maahanmuutto on tärkeämpää!] Eli minä kannustan erittäin vahvasti siihen, erittäin vahvasti. Jos siinä ei olla mukana, niin naapurit menevät kyllä molemmin puolin meidän ohitsemme.

Edustaja Kalli kysyi sähköistämisen tuesta. Se laki valmistuu, todennäköisesti on jo ensi vuoden alkupuolella valmis. Siihen on rahat olemassa sen mukaisesti, mitä hallituksessa sovittiin. Jos ulkomuistista sanon, niin se oli joku 87 miljoonaa muistaakseni, mikä on. Mutta se tulee ihan sen mukaisesti kuin on hallituksessa sovittu.

Edustaja Harjanne kysyi pienydinvoimaloista. Joo, tämä on sellainen tilanne, joka on tunnistettu. Siellä on olemassa jo mainintoja meillä, ja tämä tulee olemaan uuden ydinvuimalalain mukana. Ja niin kuin edustaja muisti, niin sanoin siitä, että tämä on varmasti semmoinen laki, joka tulee olemaan parin hallituskauden ajan, se on niin iso kokonaismuutos. Mutta minun mielestäni sitä pystyy juoksuttamaan siinä rinnalla, ja sen pitäisi olla sellainen, että sinä voit ottaa sen ulos, jos me nähdään, ja sitten pitää myös sellainen mieltää, että ei se nyt ihan pannu takapihalla ole. Kyllä se aika iso laitos on silti, että se on ehkä vähän hämäävä. [Atte Harjanne: Iso takapiha!] — Iso takapiha, joo.

Edustaja Lohikoski, kysyitte energian hinnasta, sähkönsiirrosta. Mäkynen taisi myös kysyä siitä. Energiavirasto arvioi, että sähkönsiirto on 380 miljoonaa vähemmän ensi vuonna kuin nyt kuluneena vuonna, ja Energiavirasto ottaa sen käyttöön. Se, ohjataanko me sitä: valvonta on Energiavirastolla, ja Energiavirasto on itsenäinen toimija, eli he ohjaavat. Jos tulee taas esimerkiksi sopimusten purku, niin se on sitten taas kuluttajaoikeusasioita, ja ne ovat työministerin puolella, mutta se perusidea menee siinä, että se on Energiavirastolla.

Mäkinen kysyi tki-puolesta. Kyllä se kiinnostaa alasta riippumatta. Esimerkiksi meidän metsäpuoli tekee valtavasti tki-puolta tällä hetkellä, samaten kuin kemian puoli.

Grahn-Laasonen kysyin siitä aikarajoitteesta. Sitä keskustelua käydään koko ajan.

Lehto kysyi vihreästä siirtymästä, siihen jo vastasin.

Filatoville: Varmaan on huono sanavalinta, ja niin kuin sanoitte, varmasti löytyy sellainen, mutta kyllä se pääpiste on sellainen, että ei voi mennä minnekään päin Suomea, etteikö sanota, että meidän kasvun pullonkaula on työvoiman saanti. Se on ihan selvä.

Edustaja Kinnunen, yrittäjäkasvatuksesta. Meillä on erittäin hyvä tämä Nuori Yrittäjyys-ohjelma, ja kiitos myös siitä rahoituksesta, mitä siihen tuli.

Oikeastaan siinäpä taisi ollakin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten ministeri Haatainen, 4 minuuttia.

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

18.15 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Edustaja Kivisaari kysyi opiskelijoiden työluvista koko opiskelujen ajaksi ja sitten työnhakuluvan pidentämisestä kahdeksan vuoteen. Tänäpä on annettu hallituksen esitys, ja se tulee eduskuntaan, ja eduskunta sitten käsittelee sen siinä ajassa kuin katsoo.

Edustaja Malm kysyi työhyvinvoinnista ja sen vaikutuksesta tuottavuuteen. Aivan oikein, työhyvinvointi on suoraan ihan tutkitustikin yhteydessä tuottavuuteen, ja hallituksella on TYÖ 2030 -ohjelma, jota STM:n kanssa teemme. Siinä keskitytään hyvin paljon työn johtamiseen, työkuultuureihin, niiden kehittämiseen, osaamisen kehittämiseen ja kaikkeen siihen, millä voidaan edesauttaa sitä, että työssä voidaan hyvin ja siellä pystytään ihmisten osaamisesta huolehtimaan ja että työpaikat ovat myös sellaisia, että siellä otetaan huomioon erilaiset työntekijät ja heidän kykynsä ja mahdollisuutensa tehdä työtä.

Sitten hyvin monet edustajat kysyivät, tai kysymykset liittyivät — edustajat Filatov, Satonen, Eskelinen ja Slunga-Poutsalo — kohtaantoon ja työvoiman saatavuuteen, joka on nyt todella iso asia. Olen käynnistänyt työ- ja elinkeinoministeriössä ala- ja aluekohtaisen selvityshankkeen, jossa sekä yritysten että palkansaajapuolen kanssa käydään läpi tilanne, eli kartoitetaan sitä, mistä tässä oikein on kysymys, millaiselle työvoimalle on tarve, mitä toimenpiteitä voidaan tehdä. Samalla tarkoituksena olisi myös sitouttaa niin, että yrityskenttä tämän kartoitetun tiedon pohjalta itse myös tarttuu tähän, ja siihen valtion tuki. Edustaja Filatov viittasi juuri tähän, että ei tämä kaikilla aloilla ole samannäköistä. Tilanteet vaihtelevat, ne vaihtelevat myös alueittain, mutta kyllä, koko valtakunnan tasolla voidaan sanoa, että meillä on työvoimapula ja se liittyy tähän meidän ikääntymiskysymykseen.

Tässä on monta asiaa, joita pitää ihan uudella tavalla katsoa, miten voidaan edesauttaa, että työurat myös pitenevät, miten voidaan huolehtia siitä, että meidän työttömistä entistä nopeammin siirrytään takaisin työhön ja mieluummin ei tiputa työttömyyteen ollenkaan vaan siirrytään työstä työhön. Tässä koulutuksella on ihan iso ja keskeinen rooli, ja tämä elinikäisen oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus on nyt rakennettu opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyöllä, ja sillä on tarkoitus nyt luoda pohjaa sille, että työelämälähtöinen koulutus vahvistuu tässä maassa. Me teetimme TEM:in ja OKM:n yhteistyönä OECD-selvityksen, ja siinä todettiin, että ne, joilla on koulutusta entuudestaan, hankkivat sitä lisää. Mutta sitten meillä on työelämässä iso joukko ihmisiä, joilla ei ole edes perustutkintoa, siis ammatillista tutkintoa, ja sitten on niitä, joilla on vähän koulutusta mutta ei ole pääsyä tällaiseen täsmäkoulutukseen. Tämän työn tarvitsee olla ennakoivaa, ja tähän ennakkointiin keskuksen kautta tullaan nyt myös satsaamaan.

Se, miten saatavuuteen myös voidaan vastata, on kyllä tämä TE-Digi-hanke eli Työmarkkinatori. Sen kautta pystytään nyt entisestään automaatiolla, kerätyllä tiedolla ja automaatiolla, saamaan sopivat työpaikat ja työtä hakevat kohtaamaan. Eli kun esimerkiksi yritys menee sinne hakemaan työntekijöitä, niin se tarjoaa automaattisen tiedonkäsittelyn kautta sellaisia työntekijöitä, joiden kokemus ja osaaminen sopii, mätsää parhaiten siihen työhön ja päinvastoin, työnhakijalle. Eli siitä tullaan kehittämään digitaalinen alusta, jossa on tieto saatavilla myös niistä mahdollisuuksista, mitä tarjoutuu koulutuspuolella.

Sitten Elo [Puhemies koputtaa] kysyi kotoutumisen osaamiskeskuksista, rahoitus 2022 loppuun. Kyllä, minä olen käynyt keskustelua. Näissä osaamiskeskuksissa tehdään tosi hyvää työtä, ja tämä on työn alla. Minä käyn sitä läpi nyt, millä tavalla voitaisiin varmistaa niiden jatko.

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

18.19 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Tässä ministeri Haatainen vastasi hyvin kysymyksiin, ja itsellänikin on halua näitä vielä ehkä vähän toistaakin. Mutta joka tapauksessa tämä hallitus on saanut aikaan työvoimapoliittisen ilmastomuutoksen ottamalla käyttöön pohjoismaisen mallin, joka lähtee siitä, että me tartumme työttömään kiinni jo heti, olemme hänen rinnallaan, viemme hänelle ja tuomme hänelle uusia mahdollisuuksia työllistyä ja hakeutua niin sanotusti työvoimapalveluihin aktiivisesti. Meillä on aktiivinen ote, mutta tämä ei ole aktiivimalli kakkonen, tämä on Haataisen malli ykkönen, jos näin kauniimmin voisi sanoa ja kuvata tätä koko prosessia.

Valitettavasti edustaja Satonen jo lähti, mutta hänellä oli kyllä omassa puheenvuorossaan tärkeä huomio. Meillä on myös korkeasti koulutettujen osalta paljon työttömiä, mutta myös potentiaalia, niin että sinne meidän tarvitsee satsata, jotta tämä maa voi menestyä.

Tämä meidän järjestelmä ei palvele sitä, että meillä on suorittavan työn osalta myös tarvetta saada ehkä nopeammin ammattiin valmistumista kuin kolmevuotisen toisen asteen koulutuksen osalta. Ja siinä mielessä voin ajatella vähän eri lailla kuin ehkä oma puolueenikin, että katson, että kyllä kaksivuotinen toisen asteen koulutus olisi riittävä tietyissä suorittavissa ammateissa. Mutta se ei saa tarkoittaa sitä, etteikö olisi sitten jatkamismahdollisuuksia sen osalta, että meillä olisi valmentavaa koulutusta niille, jotka haluavat sitten edistyä opinnoissaan ja lähteä korkeakoulupoluille. Minä uskoisin, että tähän työvoimapulaan meillä voisi vastata madaltamalla tavallaan sitä vaatimusta, niin ettei se koulutuksen kesto ole kolme vuotta, sillä koulutusjärjestelmä ei tuota meille osaavaa työvoimaa, mikä aiheuttaa meille suorittavissa työtehtävissä työvoimapulaa.

Mutta mitä muuta meidän pitäisi tehdä, että tämä kohtaanto-ongelma olisi ratkaistavissa? Ne surulliset kertomukset lähtevät siitä, että kun paperitehdas suljetaan paikkakunnalta, niin asunto kyllä silti jää sinne vielä ja sen hinta ei ole enää myyntikelpoinen, koska sillä alueella ei ole sille asunnolle ostajia. Kun muuttaminen työn perässä on vaikeaa, niin meidän pitäisi ehdottomasti pystyä nykyaikaistamaan tämä meidän kulukorvausjärjestelmämme, se mitä verotuksessa työmatkoista saadaan, jotta kannattaa lähteä ajamaan se 80 tai 100 kilometriä yhteen suuntaan oleva työmatka.

Eli pitäisi poistaa näitä, voisiko sanoa, loukkuja kaikilla tavoin, ja sen takia työttömyyden hoitaminen vaatii poikkihallinnollista yhteistyötä. Toivoisinkin, että ministeri Haatainen olisi vielä tässä vaiheessa erittäin aktiivinen sen suhteen, että nyt katsottaisiin kaikki yli hallinnonalojen olevat esteet, jotka estävät pitkäaikaistyöttömien ja työttömäksi jääneitten ihmisten siirtymistä uuteen ammattiin koulutuksen kautta. Minä uskallan luottaa kyllä tähän pohjoismaiseen malliin, että se on se, joka tuo meille lisäpotkua niin, että työttömyysjaksot jäävät huomattavasti lyhyemmäksi, mutta se vaatii totta kai hyvää koulutuksen ja muuntokoulutuksen yhteennivomista, kun näitä suunnitelmia sitten viranomaisten taholta tehdään.

Mutta vielä sanon, kun ministeri Lintilä lähti, että uskon, että erään yrityksen hallituksen puheenjohtaja, Härmälä, siellä tänään... No, ehkä keittää ainakin hyvät kahvit hyvän päätöksen osalta, mikä tänään on tehty.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

18.25 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänään on käyty hyvää keskustelua. Kiitoksia vielä ministereille esittelyistä ja myös vastauksista.

Niin kuin täällä on todettu, talouden ilmapiiri on tällä hetkellä todella hyvä. Me kuulemme koko ajan hienoista, hyvistä uutisista, investointiuutisista, olipa kyse akkuklusterista, energiateollisuudesta tai metsäteollisuuden osa-alueelta, ja tähän kertoo vain siitä, että talouden rattaat pyörivät. Mutta näihin investointeihin, näihin yrityksiin tarvitaan osaavia käsipareja, ja täällä on tuotu esille se, että työvoimapula koskee aluetta kuin aluetta, maakuntaa kuin maakuntaa tässä maassa, ja myös, että se on globaalikin ilmiö.

Mutta täytyy nyt tuoda esille se, kun opposition suunnalta nyt kritisoidaan hallitusta useasti siitä, että näitä työllisyystoimia ei ole tehty ja niitä kuulemma koko ajan lykätään kauemmaksi. Tämä ei pidä paikkaansa. Tällä hallituskaudella on tehty päätöksiä, joiden kokonaisvaikutus kaikki päätökset huomioiden on valtiovarainministeriön vaikutusarviointina 46 000—49 000 uutta työllistä ja 560 miljoonaa euroa sitä myötä julkiseen talouteen. Luku sisältää päätökset julkista taloutta 110 miljoonalla vahvistavista työllisyystoimista, jotka tehdään kokonaisuutena ensi helmikuussa.

Hallitus on sitoutunut pitkäjänteiseen työhön työllisyysasteen nostamiseksi sinne 80 000 lisätyölliseen. Ja täällä on käytetty myös ansiokkaita puheenvuoroja tämän... Ja kuinka tähän päästään, niin yksi konkreettinen hyvä esimerkki on tämä pohjoismainen työnhakumalli. Siitä on myös valtiovarainvaliokunta mietintönsä kirjannut ansiokkaasti sen, että tällä pohjoismaisella työnhakumallilla, näillä tavoitteilla ja toiminnoilla, Suomen työvoimapolitiikan suuntaa nyt käännetään sieltä passiivisuudesta kohti aktiivisuutta, kuitenkin silleen, että se yksi ihminen, yksilö, asetetaan siihen kaiken toiminnan ja sen kaiken palvelun teon keskiöön. Elikkä nyt sitä yksilöllisen tuen määrää nostatetaan siinä, kun ihminen hakee työtä.

Ja minun mielestäni, arvoisa puhemies, on tietyllä tavalla halventavaa, kun täällä käytetään puheenvuoroja, että nyt hallitus tekee tällaisia tempputyöllistämistä. Arvoisat edustajat, työtä vailla oleva ihminen hakee työtä, että hän voi sitä kautta kehittyä ja saada elämänsä paremmaksi, ja jos täällä puhutaan tällaisesta tempputyöllistämisestä, niin se vetää kyllä minut aika sanattomaksi. [Lulu Ranne: Sitähän se on!] Pääasia, että jokainen suomalainen pääsee työhön, saa työtä ja vaurautta [Puhemies koputtaa] ja toimeentuloa, [Puhemies: Kiitoksia!] että voi elää hyvää elämää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

18.28 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävä on edistää kestävästä talouskasvusta. Ilmastomuutoksen torjunta, ihmisten työpanoksen täysimääräinen hyödyntäminen ja tuottavuuskasvun edistäminen ovat hallinnonalan keskeisiä tavoitteita.

Ilmastomuutoksen torjunta ei suju ilman tahtoa tai taitoa. On totta, että globaalissa mitakaavassa Suomi on pieni tekijä. Vauraan hyvinvointivaltion kansalaisina henkilökohtainen hiilijalanjälkemme on kuitenkin suuri. Pienelle valtiolle, kuten Suomelle, kansainväliset sopimukset ovat elinehto. Emme voi vaatia isoilta valtioilta toimia, jos emme ole niihin itse sitoutuneet.

Tutkittuun tietoon pohjautuva ajattelu on valttia myös ilmastoasioissa. Meillä on hyvät mahdollisuudet hyödyntää osaamistamme luonnonvarojen kestävässä käytössä ja kiertota-

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

loudessa. Paitsi ratkaisuna ilmastonmuutokseen, näen puhtaat teknologiat myös mahdollisina uusina menestystarinoina Suomelle.

Puhemies! Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen on yrityksille välttämätöntä. Panostukset koulutukseen ovat osa ratkaisua. Lisäksi meidän on kyettävä joustavoittamaan työmarkkinoitamme. Yritysten näkökulmasta suomalainen järjestelmä on varsin jäykkä.

Puhemies! On jotain vialla hyvinvointivaltiossa, kun mielenterveyden ongelmat vievät yhä useamman työkyvyttömyyseläkkeelle. Tämä kehitys on kyettävä pysäyttämään, ja tervehdin ilolla muun muassa valtiovarainministeri Saarikon puheita mielenterveyden suurhankkeesta. Vuoden 2022 aikana toimeenpannaan muun muassa pohjoismainen työvoimapalvelumalli ja osatyökykyisten työllistämistä edistävä yhtiö. Yritysten työvoimapulaa helpotetaan myös edistämällä työperäistä maahanmuuttoa. Tosiasiahan on, että kukaan ei investoi, jos työvoimaa ei ole saatavilla.

Puhemies! Tuottavuuden kasvua tavoiteltaessa on meidän kyettävä terveeseen itsekkyyteen ja edistettävä kotimaista omistajuutta. Yritysten on voitava kasvaa ja työllistää Suomessa. Me kaikki iloitsemme aina, kun yritys investoi Suomeen. Valtio ei saa olla tässä esteenä liian tiukan verotuksen tai säädösten muodossa. Investointien lupamenettelyä on siis yhä pyrittävä nopeuttamaan.

Teollisuuden sähkövero on alennettu EU:n minimiin, ja yrityksille suunnitellaan muun muassa sähköistämisen tukea, joka kannustaa hiilineutraaliin tuotantoon ja sähköistämiseen. Vihreään siirtymään liittyviin investointeihin puolestaan panostetaan Suomen mittakaavassa erittäin merkittävästi kestävä kasvun ohjelman kautta.

Puhemies! Työpaikat syntyvät yrityksissä. Paras työllisyystoimi on yritysten toimintaedellytyksistä huolehtiminen. Suomen tulevaisuus riippuu pitkälti yritystemme menestyksestä ja kyvystä kehittää ratkaisuja huomisen ongelmiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laukkanen poissa, edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

18.33 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Ensiksi haluan kiittää hallitusta siitä, että tänään on Jämsä-Kaipola saanut 4 miljoonaa euroa luvattua tukea. Silloin kun tuli tieto tehtaan alasajosta, niin ministerit, pääministerin johdolla, kävitte siellä paikan päällä ja lupasitte kaiken mahdollisen tuen, ja nyt sitten ilmeisesti tämä viimeinenkin erä on myönnetty Keski-Suomen ely-keskukselle ja sitä kautta Jämsän ja Kaipolan tilanteen korjaamiseen. Siellähän noin nelisensataa ihmistä jäi työtä vaille. Tosin jämsäläiset ovat aktiivista väkeä ja ovat työllistyneet eri tavoin aika merkittävästi, taitaa olla yli puolet heistä työllistynyt. Siellä on myös laaja tehdasalue, jossa on paljon hyödynnettävää tilaa, infraa, kaikkea sitä, mitä tarvitaan, ja sijaintihan on vallan mainio eteläisessä Keski-Suomessa, ja Jämsä on selvä aluekeskus siellä, niin että on todella hyvä, että sitä pystytään nyt vieämään eteenpäin.

Jämsään liittyy Kaipolan lisäksi myös Kuoreveden Halli. Kuorevesi liitettiin Jämsän kaupunkiin ehkä runsas kymmenen vuotta sitten, ja Hallissa on Patria, jossa on luvassa HX-hävittäjähankintoihin liittyen sadan työpaikan syntyminen. Toivon, että ministeri Haatainen noteeraa tämän erityisen voimakkaasti, ja varmasti on näin tehnytkin, ja koko hallitus, niin että tämä toteutuu. Siellä tarvitaan myös monenlaista vauhdittamista, ei ehkä niinkään tukia, välttämättä, vaan sitä, että luodaan sellaiset olosuhteet, että voidaan siellä työ-

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

listää ihmisiä ja saada se hyöty, mitä tästä valtavasta hankinnasta tätä kautta on mahdollista saada. Muun muassa tieliikennehankkeet Hallin, Mänttä-Vilppulan ja Jämsän alueella edellyttävät parantamista. Myös Hallista Tampereelle vievä tie odottaa ja tarvitsee kunnostusta. Varmasti tulee käymään niin, että jopa osa työntekijöistä kulkee Tampereen suunnalta. Vaikka toivomme keskisuomalaisina, että kaikki, jotka sieltä työtä saavat, asuisivat Keski-Suomessa ja Jämsässä.

Arvoisa puhemies! Täällä äsken edustaja Myllykoski piti mielestäni oikein hyvän puheen. Hän puhui koulutuksesta ja totesi kahden vuoden koulutuksen olevan monta kertaa riittävä kolmen sijaan. Olen kyllä vahvasti samaa mieltä, että meidän koulutuksen tasoa pitää nostaa ja silloin sitä voidaan myös rajallisesti lyhentää ja tehostaa ja kohdentaa se sillä tavalla, että saamme nopeasti koulutettua ihmisiä avoimma oleviin työpaikkoihin. Erityisen tärkeää on se, että tämä kotimainen työvoima hyödynnetään maksimaalisesti eli työllistetään ensi sijassa ne sadattuhannet työttömät, jotka ovat kuitenkin työkykyisinä ja työhaluisina ilmoittautuneet työttömyyskortistoon, jos vielä nykyisin voi kortistosta puhua, mutta kuitenkin työvoimahallinnon listoille. Perussuomalaisten linja on ”suomalainen ensin”, ja se tässä toteutuu, kun kohdistetaan toimenpiteet niin, että kotimainen työn työvoima työllistetään. Siitä tulee monenlainen hyöty: tietysti näille ihmisille, yhteiskunnalle, menojen säästöä ja tulojen kasvua, ja inhimillisesti se on hyvin tärkeää.

Hallitus on todella monenlaisia toimenpiteitä tehnyt. Tällaista yksilöllistä tukea, emme sitä halveksi ollenkaan, mutta jotenkin tulee kyllä mieleen, että jossain kohtaa voidaan puhua jo vähän holhouksesta. Työttömät ovat aikuisia ihmisiä, ja voisi odottaa, että heitä kannustettaisiin ja vähän yritettäisiin vauhdittaa ilman, että tarvitaan aina virkamies viemään heitä työhön ja työpaikalle ja hakemaan työtä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kalli poissa. — Edustaja Mäkynen, Matias, olkaa hyvä.

18.38 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Pandemian hoito on ollut kaikista parasta ja tehokkainta työllisyyden ja talouden hoitoa viimeisen noin kahden vuoden ajan, ja sitä se tulee varmasti olemaan myös lähitulevaisuudessa. Tulokset ovat erinomaisia. Tällä hetkellä tilanne on jo se, että viime kesänä tuotanto nousi Suomessa samalle tasolle, mitä se oli ennen tämän kriisin alkua. Työllisyys myöskin on jo ennätyskorkealla, samoin palkkasumma Suomessa, ja työttömyyskin painui kriisiä edeltävälle tasolle jo tänä syksynä. On siis tärkeää jatkaa tätä onnistunutta kriisin hoitoa, mutta myös suunnattava katsetta jo kasvupolitiikkaan ja siihen, miten tämän kriisin jälkeen varmistamme, että kasvu myöskin jatkuu mahdollisimman vahvana. Tämän osalta on tärkeää varmistaa, että Suomeen investoidaan — että toisaalta julkiset investoinnit ja yksityiset investoinnit kasvavat ja tukevat toisiaan.

Saimme tällä viikolla valmiiksi parlamentaarisen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohoiduksen työryhmän työn, ja sillä polulla on erittäin tärkeää lähteä nyt nopeasti etenemään, jotta Suomi on vuonna 2030 maailman johtavia maita tutkimuksen ja tuotekehityksen innovaatioiden aikaansaamisessa ja sen myötä työllisyyden ja talouskasvun synnyttämisessä. On erittäin tärkeää, että nyt jo lähivuosina kehitetään uusia malleja siihen, miten houkuttelemme investointeja muualta maailmasta tänne Suomeen varsinkin tuotekehityksen ja innovaatioiden alalla, jotta täällä toimivat yritykset, jotka tällä hetkellä ehkä investoivat

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

jonkin verran myös Suomen ulkopuolelle, yhä enemmän investoisivat kotimaahan ja Suomeen.

Näiden tutkimus- ja kehityspanosten, mutta muutenkin yritysten toiminnan kannalta erittäin tärkeää on ennakoitavuus ja toimintaympäristön näkyvyys eteenpäin. Tällä hetkellä iso kysymys on energian hinta. Onkin tosi tärkeää, että saamme uutta ydinvoimaa ja uutta tuulivoimaa lähivuosina erittäin paljonkin käyttöön ja sen myötä parannamme suomalaisten yritysten kilpailukykyä puhtaan energian saannilla, mutta myöskin luomme vakautta energian hintoihin niin kuluttajille kuin teollisuudelle. Se on sekä kilpailukykyä että ihmisten, kuluttajien ostovoiman vahvistamista.

Tällä hetkellä erittäin ajankohtainen kysymys on myös osaavan työvoiman saatavuus. Olen edustaja Myllykosken ja Kankaanniemen kanssa kyllä eri mieltä siitä, että meillä olisi varaa yhtään lyhentää ammatillista koulutustamme. Pikemminkin tällä hetkellä tilanne on se, että yritykset kokevat, että moni ammatillisesta koulutuksesta valmistuva ei saa riittäviä valmiuksia työelämään. Esimerkiksi hitsareita ei välttämättä uskalleta työllistää suoraan koulun penkiltä, vaan odotetaan, että ensin tehdään jotain helpompia työtehtäviä, ennen kuin pääsee teollisuudessa kaikista vastuullisimpiin tehtäviin. Meidän olisi tärkeää lisätä ammatillisessa koulutuksessa varsinkin nuorilla lähiopetuksen määrää ja resursseja siihen, että valmistuvat ovat varmasti valmiita työelämään.

Mutta samaan aikaan meillä on mahdollisuus tehdä myös nopeita toimia, ja niistä ministeri Haatainen on myös paljon puhunut ja niitä edistänyt. On tärkeää, että muuntokoulutusta, täydennyskoulutusta, muita aikuiskoulutuksen keinoja edistetään. Ihan tällä viikolla valmistui tärkeä tutkimus siitä, että aikuiskoulutus kohdistuu jo kouluttautuneille, korkeasti kouluttautuneille, ja meidän pitäisi tehdä paljon lisää sen eteen, että matalammin koulutetut, peruskoulutuksen varassa olevat ihmiset ja ammatillisen koulutuksen käyneet myös saisivat koulutusta työuransa aikana ja pystyisivät näin päivittämään osaamistaan.

Energian hinnat ovat tärkeä kysymys paitsi teollisuuden myös kuluttajien kannalta. Ensi vuonna sähkön siirtohinnot lähtevät laskuun uuden energiamarkkinalain, sähkömarkkinalain myötä. On tärkeää, että tätä työtä myös jatketaan, jotta sähkön siirtohintoja saadaan entisestään laskettua. Se on myöskin niin teollisuuden kuin kuluttajien kannalta tärkeä asia.

Ydinvoiman lisärakentaminen on Suomessa toivottavaa edelleen, mutta suuria hankkeita ei tällä hetkellä ihan hirveästi ole näköpiirissä. Siksi olisi tärkeää, että myös pienempien ydinvoimahankkeiden luvitusta nyt edistettäisiin. On tiedossa, että STUK ja VTT ovat jo kehittäneet tämmöistä koeluvitusmallia, mutta sitä tulisi nyt nopeasti edistää. Tätä toivon erityisesti ministeri Lintilän vievän eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

18.43 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan talousarvioesityksen budjettikäsittelyssä on esitetty huolia pohjoismaisen työvoimapalvelumallin rahoituksen riittävydestä. Tämä huoli on aivan aiheellinen, mutta eniten pitäisi olla huolissaan työvoimapalveluiden vaikuttavuudesta yleensä ja pohjoismaisen mallin vaikuttavuudesta erityisesti. On kysyttävä, mitä kasvavilla panoksilla voidaan edes kuvitella saavutettavan.

Työvoimapalveluiden piirissä on jo nyt kasvava joukko aikuisia ja ikääntyviä ihmisiä, joiden paikka ei todellakaan ole vielä siellä. Lisäksi tilanteet lasten ja nuorten perheissä, varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa, lastensuojelussa, kouluterveydenhuollossa ja edel-

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

leen toisella asteella ja siitä eteenpäin ovat erittäin huolestuttavia, suorastaan sydäntä raastavia, ja ne heikkenevät edelleen. Putki kodeista koulujen kautta työelämän kuvitelluille porteille tuottaa yhä lisääntyvän määrän nuoria, joita työvoimapalvelut eivät mitenkään kykene auttamaan ja jotka ovat siellä väärässä paikassa.

Kaiken kukkuraksi työvoimapalveluiden it-järjestelmät ja palveluprosessit ovat sellaisessa kunnossa, ettei mikään määrä lisää rahaa ja henkilöresursseja sanottavasti paranna lopputulosta.

Työllisyyden kuntakokeilu on paitsi tehnyt ongelmat näkyvämmiksi ja pahentanut niitä myös luonut kokonaan uuden ongelmakentän ja kunnille menopohjan. Raa'alla voimalla ja lisäresursoinnilla tämä ongelma ei ratkea vaan pahenee. Jos palveluiden kautta sitten joku on esimerkiksi palkkatuella palkattukin, saa maksatuksia odottaa pahimmillaan parikin kuukautta. Kun prosessit ja järjestelmät ovat rikki, henkilöressurssien lisääminen ei auta, etenkin jos lisääminen tarkoittaa vain lisääntyviä väliportaita ja niiden pikkupomoja. Johdamisen kehittäminen tarkoittaa vähemmän pomoja, ei enemmän.

Arvoisa puhemies! Kentältä tiedämme, että erittäin suurelle osalle Suomen työnantajista työvoimapalvelut eivät edusta minkäänlaista mahdollisuutta hankkia osaavaa tai edes työnantajan toimin koulutettavissa olevaa työvoimaa. Sama ongelma on vaivannut jo pitkään ja vaivaa kasvavassa määrin toisen asteen koulutusta. Valmistuvien valmiudet ovat niin puutteelliset ja ongelmat niin moninaiset, ettei valtaosalla työnantajista ole mitään mahdollisuuksia kompensoida niitä työpaikoilla. Toisen asteen ongelmat juontuvat kodeista ja myös peruskoulusta, kuten tuore Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen Karvin arvio matematiikan osaamisesta 9. luokan lopussa osaltaan osoitti.

Tuloksena työvoimapalveluista on tullut ja yhä lisääntyvästi taas tulee yksi sote-organisaatio muiden perään, organisaatio, joka pyörittää epätoivoissaan erilaisissa, usein ostettavissa palveluissa kasvavaa joukkoa ihmisiä, jotka eivät hyödy niistä minkään vertaa.

On kerta kaikkiaan hölmöläisten hommaa antaa ensin sosiaalisten, psyykkisten, fyysisten ja kognitiivisten ongelmien kertyä vauvasta nuoreen aikuiseen asti ja palkata sitten 1 200 uutta työntekijää ratkomaan niitä työvoimapalveluissa. Nykyinen ja nyt lisärahoitettava pohjoismainen malli ei palvele aidosti työllistettävissä olevia ihmisiä eikä työnantajia. Ongelma ei ole raha, sillä sitä palaa tähtitieteellinen summa. Ongelmana ovat kehnnot ja tehottomat järjestelmät, prosessit ja organisaatiot sekä palveluiden kohdistaminen ihmisten elinkaaren vääriin kohtiin. 1 200 uuden niin sanotun asiantuntijan palkkaaminen ja lykkääminen ennestään äärirajoilla ponnistelevalle organisaation perehdyttäväksi, tai oikeammin uimakoulutettavaksi, osoittaa hallitukselta taas kerran täydellistä realismia ja mittaluokkien tajun puutetta. Jos haluamme, että tilanne alkaa edes muutaman vuoden päästä helpottaa, paukut pitäisi laittaa nyt lasten ja nuorten perheisiin, varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, lastensuojeluun ja kouluterveydenhuoltoon, muiden muassa. 70 miljoonalla ja 1 200 uudella työntekijällä hallitus ostaa vain lisää kaaosta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

18.48 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Työllisiä on tällä hetkellä yli 40 000 enemmän kuin oli SDP:n johtaman hallituksen aloittaessa työnsä tämän vaalikauden alussa. Yli 40 000 enemmän, vaikka välissä on ollut historiallinen talouskriisi.

Hallitus on tehnyt rakenteellisia toimia, jotka lisäävät työllisyyttä ja vahvistavat julkista taloutta myös pitkällä aikavälillä. Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen työllisyysaste

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

pysyvästi muiden Pohjoismaiden tasolle. Tämä edellyttää, että muiden Pohjoismaiden tavoin toteutamme aktiivista työvoimapolitiikkaa. Vuoden 2022 budjetissa tätä tavoitetta edistetään pohjoismaisen työvoimapalvelumallin lisäksi esimerkiksi viemällä TE-palvelu lähelle asiakkaita, edistämällä osatyökykyisten työllistymistä ja työperäistä maahanmuuttoa sekä parantamalla palkkatukea. Kaikki nämä ovat asioita, joissa hallitus ottaa muiden Pohjoismaiden onnistumisista mallia.

Arvoisa puhemies! Samaan aikaan osa aloista kamppailee työvoimapulan kanssa. Teollisuudessa osaavan työvoiman puute vaikeuttaa jo laajalti yritysten toimintaa. Monilla toimialoilla osaavan työvoiman saatavuus on keskeisin kasvun este. Tässä tilanteessa on tärkeää, että hallitus on päättänyt lisätä myös työperäistä maahanmuuttoa, mutta käyttää aikaa myös siihen, kuinka me koulutamme tällä hetkellä heitä, jotka työttömyydestä kärsivät, alalle sopiviksi. Ensi vuoden budjetilla parannetaan osaavan työvoiman saatavuutta ja myös kohtaantoa.

Edellä mainitun osaamispulan ohella haluaisin kiinnittää tämän salin huomion toiseen alati pahenevaan pulaan, jaksamispulaan. Työhyvinvoinnin merkityksestä työllisyydelle puhutaan liian vähän ottaen huomioon, kuinka yleistä mielen pahoinvointi nykyään on ja kuinka kalliiksi se käy sekä yhteiskunnalle että myös yksilölle. Mielen terveyden sairaudet ovat nousseet yleisimmäksi työkyvyttömyyseläkkeen syyksi, ja työkyvyttömyyden hintalappu on joka vuosi useita miljardeja euroja. Eläketurvakeskuksen mukaan keskimäärin noin 50 henkilöä jää päivittäin työkyvyttömyyseläkkeelle. Opiskelijoiden voinnista kertovien tutkimusten signaali on, että tulevaisuudessa tilanne on räjähtämässä käsiin. Nuoremme ovat puolikuntoisia ennen kuin edes ehtivät täysipäiväisesti työelämään. Tähän on härttävä nyt.

Hallitus aivan oikein panostaa ensi vuoden budjetissa hoitovelan korjaamiseen sekä myös suoraan mielen terveyden ja työkyvyn tukemiseen. Jatkamalla työhyvinvointiin panostamista sekä esimerkiksi lisäämällä työelämän joustoja voitaisiin lisätä sekä työllisten määrää että hyvinvointia. Lopulta työssä jaksamisesta huolehtimattomuus tulee yhteiskunnalle kalliimmaksi kuin siitä huolehtiminen.

Sitten, arvoisa puhemies, vielä tähän loppuun muutama asia digitaalisuudesta ja digitaalisuuden tulemisesta työelämään. Me puhumme paljon siitä, että digitaalisuus on tulossa ja se tulee työelämään ja se tulee mullistamaan työelämän, ja samaan aikaan oikeastaan unohdamme sen, että se on jo työelämässä. Metsäkoneenkuljettajat, veturinkuljettajat ja opettajat toimivat jo digitaalisuuden kanssa päivittäin huipputeknologian ympäröiminä, saatikka sitten vaikka leikkaavat lääkärit. Mutta työnhaun puolella digitaalisuuteen — ja työnhaun digitalisoimiseksi — toivoisinkin, että ministeri Haatainen miettisi, kuinka me saisimme aikaiseksi työnhaun Tinderin, jossa työntekijä ja työnhakija helposti kohtaisivat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari.

18.52 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! On totta, että Suomi on pärjännyt tähän asti varsin hyvin koronaepidemiassa myös taloudellisin mittarein, ja tätä työtä toivottavasti jatketaan nyt. On myös todettava, että opposition kritiikistä huolimatta on pärjätty hyvin ylipäänsä, monella talouden mittarilla. Työllisyys on kehittynyt ehkä yli odotustenkin.

Samaan aikaan on kuitenkin todettava, että en ole nähnyt työ- ja elinkeinoministeriössä vielä riittävästi sitä murrosta, jonka elinkeinorakenteen muutos aiheuttaa ja johon meidän mielestäni pitäisi vastata paremmin. Tuossa aiemmin kysyinkin, millä tavoin on huomioi-

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

tu elinkeinorakenteen murros ja minkälaisia muutoksia se on aiheuttanut nyt työ- ja elinkeinoministeriön resursoinnissa tai ylipäättään painopisteissä. Huolenaiheena ovat mielestäni edelleen muun muassa luovat alat, joiden arvo myös talouden kannalta on tunnistettu esimerkiksi naapurimaassamme Ruotsissa meitä huomattavasti aiemmin ja paremmin, ja tämän osalta meillä olisi vielä paljon saavutettavaa.

Lisäksi olemme nyt muun muassa tämän tki-työryhmän ansiosta ehkä vihdoinkin kaikki yhteisesti sitten sitoutuneet siihen, että tutkimuksesta ei ole varaa leikata myöskään taloustemme kannalta. Mutta nyt kun katson näitä panostuksia täällä kirjasessa, niin kyllä täytyy sanoa, että sitä ajattelua olisi voinut jo vähän aikaisemminkin ehkä viedä eteenpäin. Täällä on satoja miljoonia esimerkiksi yhdelle yritykselle, Suomen Malmijalostus Oy:lle, mikä taas edustaa sitten sellaista aika erityyppistä ajattelua, että ei hajauteta sitä riskiä ihan kovinkaan laajalle vaan lähdetään valtiovetoisesti vetämään jotakin toimialaa, kun taas voisi ajatella, että markkinataloudessa kuitenkin lähtökohtaisesti yritykset tekevät ne investoinnit. Etenkin, jos uskomme tähän tutkimuspohjaiseen elinkeinopolitiikkaan tai siihen, että me voimme olla kansainvälisesti erittäin taitavia monella alalla — niin kuin meillä onkin näitä hyvin lupaavia kasvuyrityksiä — silloin minulla herää se kysymys, että on hieman riskialtista lähteä veikkaamaan tiettyä toimialaa, joka sitten myös luontoalueiden kannalta aiheuttaa varsin ikäviä sivuvaikutuksia, siitä ei päästä mihinkään.

Joten näen, että tämä elinkeinorakenteen muutos vaatisi vielä tosi paljon enemmän töitä, sen ymmärtämistä, että ihminen ja osaaminen on siellä keskiössä ja sen kautta me rakennetaan meidän elinkeinoelämää ja meidän hyvinvointia myös jatkossa.

Minulta on myös tultu kysymään, että kun [Puhemies: Kiitoksia!] hallitus antaa apua Jämsään, [Puhemies: Aika!] niin miten huomioidaan esimerkiksi varhaiskasvatuksen ahdinko [Puhemies: Kiitoksia, aika!] pätevän työvoiman kannalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Haatainen, 4 minuuttia. — Sen jälkeen tämä kohta keskeytetään.

18.56 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Tässä tuli monissa puheenvuoroissa edelleen näitä samoja kysymyksiä. Käytiin läpi pohjoismaista työvoimapalvelumallia ja sen toimivuutta.

Täällä nostettiin esiin myös TE-toimistojen palvelukyky, ja digipalveluiden tämänhetkinen tilanne. Allekirjoitan täysin, että se järjestelmä, joka siellä nyt on, on tiensä päässä, ja juuri siksi me investoimme, me laitamme nyt resursseja siihen, että nämä järjestelmät saadaan kuntoon. Siihen tarvitaan rahaa ja sitä suunnataan nyt, että saadaan digipalvelut TE-toimistoissa toimimaan, ja siellä tämä keskeinen alusta, josta puhuin, on Työmarkkinatori. Edustaja Nina Malm täällä esitti tällaista työllisyyden tinderiä. Tämä Työmarkkinatori tulee olemaan sellainen kohtaamispaikka, jossa sähköisellä alustalla pystytään monia asioita hoitamaan ja myös ikään kuin törmäyttämään, saamaan yhteen työpaikkoja ja työnhakijoita siten, että nämä kohtaamiset olisivat paremmin osuvia ja että tämä työtön myös työllistyy ja yritykset saavat työntekijöitä. Sinne alustalle ollaan yhdessä OKM:n kanssa myös jatkossa rakentamassa koulutuspalvelutarjontaa, eli se on monella tapaa tämmöinen palvelu alusta.

Täällä käsiteltiin taas jälleen tätä kohtaantokysymystä. Edustaja Holopainen otti esille nämä yritystuet ja Suomen Malmijalostus Oy:n ja niin edespäin. Ne ovat omistajaohjausministeri Tuppuraisen alaisuudessa, ja varmaan eri yhteydessä niistä kannattaa keskustella.

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

Mutta olen samaa mieltä siitä, että tähän vihreään siirtymään me nimenomaan tarvitsemme tueksi osaamisen vahvistamista. Sen hallitus on tunnistanut, ja sitä me teemme monella taholla, eli vahvistamme myös sitä, että työntekijöitten osaamistaso vahvistuu ja muuntuu sen mukaisesti, että pystytään vastaamaan tähän uuden teknologian asettamiin vaatimuksiin.

Toinen asia on digitalisaatio, joka on työelämässä menossa läpi. Se aiheuttaa myös paljon stressiä ja uupumusta ihmisille, ja sellaista tunnetta, että ei pysy mukana asioissa, ja tämän vuoksi myös tähän digitalisaatioon ja siihen koulutukseen, että osataan sitä hyödyntää, pitää satsata. Mutta totta kai se on myös yritysten tuottavuuden kannalta tärkeä asia. Ei ne innovaatiot synny itsestään, ne syntyvät siellä työyhteisöissä myös, ja siitä syystä on hyvin tärkeää, että me satsaamme koulutukseen kaikilla tasoilla, myös siellä perusammattitutkintotasolla oleville ihmisille lisäkoulutusta aina sinne huippuosaajiin saakka.

Nämä hallituksen tki-suunnitelmat yhdessä tämän [Puhemies koputtaa] parlamentaarisen työn kautta, jota edustaja Mäkynen vetää, on todella tärkeä, ja se on myös uusien työpaikkojen ja tuottavuuden kannalta ihan keskeinen asia.

Täällä kysyttiin myös, että mistä syntyvät ne työpaikat sinne yksityiselle sektorille. Julkinen kasvaa kyllä. Hallituksen tavoitteena on nimenomaan se, että yrityksiin syntyy työpaikkoja. Siinä meidän pitää myös sen osaavan työvoiman saatavuudesta huolehtia, ja tästä syystä me myös satsaamme siihen, että koulutuksen avulla ja työllisyyspalveluiden kautta saadaan nyt työttömänä olevat ihmiset mahdollisimman sujuvasti takaisin työelämään, mutta sen lisäksi me tulemme tarvitsemaan myös työperäistä maahanmuuttoa. Jos me emme sitä tee, niin silloin se kasvun este tulee nimenomaan siitä, että meillä ei ole osaavaa työvoimaa. Nämä eivät ole poissulkevia, toisiaan poissulkevia asioita, vaan me hallitusti tarvitsemme tätä [Puhemies koputtaa] kaikkea.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.00.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.33.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 32.

Keskustelu jatkuu. Edustaja Pirttilahti poissa, edustaja Mäkynen, Jukka poissa, edustaja Strand poissa, edustaja Kettunen poissa, edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Mäkynen, Matias, olkaa hyvä.

20.33 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Aikaisemmin tässä yleiskeskustelussa puhuttiin paljon työntekijöiden hyvinvoinnista ja erityisesti työuupumuksesta. Se onkin erittäin tärkeä kysymys myös tulevassa uudistuksessa, kun lähdetään työvoimapalveluita uudistamaan, mutta olisi tärkeää myös työsuojelun puolella kiinnittää huomiota siihen, että jokaisella on oikeus turvalliseen työympäristöön ja myöskin turvalliseen työn johtamiseen sekä työn järjestelyyn.

Budjetin alikohta PTK 153/2021 vp

Tällä hetkellä työuupumusta aiheuttavat työelämässä huono johtaminen, vaikeat ihmis-suhteet ja työkaveruudet työelämässä sekä työkuorma hyvin monella ihmisellä. Meillä ei ole yksinkertaisesti varaa siihen, että ajamme ihmiset loppuun meidän työelämässämme. Se on sekä tuottavuuden että julkisen talouden kannalta vaikea asia mutta erityisesti inhimillisesti kestävätkö. Siksi toivoisin, että ministeri Haatainen edistäisi tulevan vuoden aikana sitä, että työsuojelulaissa otettaisiin vahvemmin kantaa myös henkiseen hyvinvointiin ja työssäjaksamiseen.

Työuupumuksen ohella täytyisi ehkä puhua myös työttömyysuupumisesta. Sillä tarkoitan sitä, että moni työttömäksi joutunut kokee myös erittäin uuvuttavaa elämäntilannetta. Työttömiä pompotellaan eri luukuilla, ja heitä lähetellään erilaisiin palveluihin, joita aina ei itse koeta mielekkäiksi, ja tämä on todella kuormittavaa. Nyt olemme menossa oikeaan suuntaan, kun pohjoismaisen työvoimapalvelumallin myötä pystymme palvelemaan työttömiä yhä yksilöllisemmin ja saamme enemmän aikaa aina yhtä työtöntä kohden siellä palveluiden piirissä, mutta toivoisin, että voisimme entistä enemmän hyödyntää myös sosiaali- ja terveyspalveluita, koulutusta, kuntoutusta ja muita hyvinvointivaltion palveluita näiden ihmisten auttamiseksi. Se, että työvoimapalveluissa hyödynnetään pääosin vain TE-hallinnon alla olevia kursseja, koulutuksia ja muita toimenpiteitä, ei ole kaikkien kannalta kestävä eikä myöskään mielekästä, vaan ihmisten motivaatio ja myöskin näiden palveluiden ymmärtäminen voisi olla parempi, jos pystyisimme laajemmin hyödyntämään esimerkiksi koulutusta tai joidenkin kohdalla sosiaali- ja terveyspalveluita, jos esimerkiksi tällaisesta uupumistilanteesta on kysymys.

Olemme siis menossa nyt oikeaan suuntaan, mutta meidän on syytä edelleen kehittää näitä palveluita ja laajentaa työttömille tarjoamaamme valikoimaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

20.36 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa puhemies! Muut puolueet iskevät pöytään aina samaa ratkaisua, olipa ratkaistava ongelma lähestulkoon mikä tahansa. Kun kysytään, miten pitäisi reagoida maailmalla puhjenneseen kriisiin tai valtiontalouden haasteisiin, vastaus on maahanmuuton lisääminen. Saman vastauksen saa, kun kysyy ylikuormitettujen hoitajien hädästä ja hoitajapulasta.

Käytäntö osoittaa kuitenkin jotain aivan muuta ratkaisun toimivuudesta. Siirtolaisten vastaanottaminen ei ole ratkaissut kriisiä maailmalla, mutta on luonut uusia kriisejä vastaanottaviin maihin. Kun valtion kakun on kuviteltu maahanmuuton turvin kasvavan, todellisuudessa tarjolla on yhä pienempiä paloja, ja jotkut jätetään kokonaan ilman.

Maahanmuutto ei ole ihmeratkaisu hoitajakriisiinkään. Se on ratkaisu ainoastaan niille, jotka haluavat polkea hoitajien palkkoja ja alan osaamistasoa. Perussuomalaisille tämä ei käy. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.